

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklet.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, gyöngytyúk-utca, 9. sz. I. em. Kiadó-hivatal: Egyetem-utca 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	---	---

NŐK KÖRE.

Általános divattudósítás.

A szép tavaszi napok kicsalták elegáns hölgyeinket, tavaszi virágokként, az üdítő szabad légre, s a séta-öltözék jelenleg sok gondot ad. A redőtlen kelmék mindig szorosabban simulnak a testhez, az elegáns topán mindig szembetűnőbb lesz a ruhával összhangzó színben választott alsó-szoknya alól. Ez utóbbi bokáig ér, alsó szélén, mely körülbelül 20 centimeterre látható, az egész öltözékkel öszhangzásban álló szegélylyel van ellátva. A felső szoknya leginkább fogas és szintén diszített. Igen rövid otthonkaszzerű paletot ugyanazon vagy más kelméből egészíti ki ezen öltözéket. Az alap-kelmét tetszés szerint lehet választani, de általánvéve leginkább hódolnak a barna és hamvas színezetnek, melyek valami ellenkező élénk színű selymekelmével diszítve igen ízléses és elegáns kiállítást tesznek lehetségessé.

Fölötte szép, sugár termetű hölgyek óvást tesznek ugyan az ilyen, a termetet eltakaró paletot ellen, s más testhez álló felöltővel akarják ez öltözéket *tökélesbiteni* — hogy a személyes hiúságnak palástja legyen — Véleményünk szerint azonban az ilyen felöltő, mely a termet felső részét eltakarja, s így némileg a redőzet hiányát pótolja, fölötte czélszerű találmány ezen, csupán az utczára való öltözékeknél.

Megjegyzendő, hogy ezen rövidre szabott séta-, vagy általánvéve utczai öltözékek mégis csak inkább az ifjúságot illetik, idő-

sebb hölgyek által közelítik meg ezen divatot — mely nagyon költséges is, mert nem minden ember erszényével egyezik meg, hogy minden alkalomra egészen külön öltözéke legyen — ha hosszú ruháikat felcsipetetik, mi által szintén czélt érnek és korukhoz illőbben néznek ki, mint a rövid, redőtlen, hüvelyhez hasonló ruhákban. Közbe legyen mondva, az egészen redőtlen ruhák is csupán fiatal, igen szép és sugár termetű nőknek valók. A jelenkor, mely mindenkép törekszik minden dolognak gyakorlati oldalát is elnyerhetni, a divatot is a korszellem szolgájává tette, s többé nem mondhatni, hogy ezen korlátlan uralkodónő kormánypálczája érintésével hódolóinak személyiségét eltörli, mint hajdan volt; sőt ellenben, a jelen divat oly nagy tért enged, hogy minden nő, korához, termetéhez, rangjához illő választékos és divatos öltözékben jelenhetik meg.

A mi az annyira vésszel fenyegetett *krinolint* illeti, mondhatjuk, hogy ezen vésszt ügyesen kikerülte, a diplomatia elvei szerint a korszellem igényeihez idomulva. Jövő számunkban adjuk tisztelt olvasónőinknek az új, divatos krinolinok mintáját és leírását. Ezen krinolinok Pesten is készítettnek. Fel kell említenünk a fölötte czélszerű, s a nagyuszályu ruhákhoz majdnem nélkülözhetlen „*Jupon impératrice*“-t, — mely a híres párisi gyáros, *Bienvenu* úr legújabb találmánya. Ezen kelmekrinolin mintarajzát és tüzetes leírását birván, megrendelés esetében tisztelt olvasónőink számára a mi ügyes krino-

line-készítőinknél is csináltathatunk a párisi mintához tökéletesen hasonlót.

A rövidebb ruhák igen elegáns topánt igényelnek; a mint már egyszer említők, ezen magas topánhoz okvetlen szükséges a magas sarok, mert az sokkal ékeőbb alakot ad a lábnak, és a járást ruganyossá teszi.

A francia kalapokat illetőleg, ezek a legkaczerabban rendezett gyöngy-, virág-, csipke-, toll- és keskeny szalagvegyítéket képeznek, a nélkül, hogy a felhasznált tárgyak mennyiségének daczára, nagyságuk egy kis tányérét túlhaladná. Láttunk fehér és kék kreppkalapokat, melyek valóban tülterhelvék a most annyira kedvelt borostyánkővel, kisebb gyöngy- és nagyobb grelot-alakban. Szépnek, tudnillik az aesthetikai ízlésnek megfelelőnek épen nem mondhatók ezen díszítményt, melynek bágyadt színe koránsem emeli a vele díszített tárgyat.

Jet és köszén a „Selika“ (afrikai nő) ékszerek előállításánál alkalmaztatik, s a legékeőbb formákra idomitva fordul elő, leginkább nyak- és füléknek használtatik, hosszú fürtökben lelógó grelot-alakban.

A mindennemű fekete gyöngyök fogyasztása valóban hihetetlen; a fekete selyem öltözékek annyira díszítvék ezzel, hogy az alapkelme alig kivehető.

A divatos gyöngy-guimpes többféle nemét könnyen készíthetik a hölgyek saját ügyes kezeikkel is; jövő számunk hozandja aszükséges utasítást a mintarajzokkal együtt.

Különösen figyelmeztetjük t. olvasónőinket egy ujdonságra, melylyel a francia selyemszövetgyárosok a divatot gazdagították. Tudnillik az új szalagszövetekre.

Ezen szalagokon természetűségű virágcsokrokat látunk a legélénkebb, legszebb színekben, oly művészileg bedolgozva, miszerint valóban azt hinnők, hogy csak rajta fekszik az a gyöngéd nefelejes-koszoru azon a szép bágyadt fényű, fehér alapon, — vagy itt a kedves árvácskák szerény s mégis annyira feltűnő sötétlila és aranysárga szirmaikkal, — ott meg a pompás rózsacsokor, a bájos margeurite-virág, szóval a mit csak a természet szépet teremt a növények körében, azt mind művészileg utánózva látjuk e szalagokon, melyek 2 ujnyi szélességtől kezdve egész félrófnyi szélességben is kaphatók.

Most még bemutatjuk kedves olvasónő-

inknek azon szép és elegáns, legujabb divatu tavaszi felöltöket, melyek Monaszterli és Kuzmik uraknál eredeti párisi minták után készülnek:

Matador, fekete bársony és fehér-fekete tavaszi posztóból, igen eredeti alaku és elegáns; ára 35 frt.

Villi, fekete-fehér kelme hosszú hegyes fogakkal, igen tetszetős formájú, különösen fiatal leányok sugár természetéhez illő; ára 35 frt.

Jaquette bretagne, Bretagnia otthonkaszerű paletot, a legkedveltebb, és legdivatosabb felöltők egyike, fehér velourból, belül piros posztóval szegélyezve, elül gombok helyett két sor aranyérem van alkalmazva, bal mellén egy négyszög, pirossal díszített táská; ezen igen szép és elegáns felöltőnek ára 40 frt.

Helena, fehér-fekete tavaszi posztó, ékebe szabva, hátul hosszú sallangokkal; ára 30 frt.

Peplüm, világos drapszin tavaszi posztóból, hosszú sallanggal; igen szép selyemzsinór-ékitéssel, különösen idősebb, teljes termetű hölgyeknek ajánlható; ára 40 frt.

Peplüm, tökéletes ó-görög mintájú, a legfinomabb fekete kelméből, gazdagon ékitve fehér gyönggyel és finom fekete-fehérből sodort selyemzsinórokkal. A leg-elegansabb felöltő, melyet csak képzelhetni; ára 90 frt.

Beduin, egy az előbbiektől egészen különböző új modor szerint rendezve, hátul a divatos hosszú sallanggal, fehér és marbrésikos tavaszi kelméből.

Stradella, a most feljött új selyem-rossette-díszítéssel, — igen ékes szép felöltő; ára 30 frt.

Megjegyzendő, hogy mindezen, és számos másféle felöltők más színekben, és olcsóbban is készíttetnek, a t. megrendelők ohajtása szerint. A felöltők megrendelésénél, mint már említettük, az illető alakjának és természetének leírása szükséges. Ruhák megrendelésénél pedig a szoknyának hossza és jól a testhez álló derék elküldése.

Megrendeléseket lehet egyenest Monaszterli és Kuzmik urakhoz, (váczi-utca 15. sz.), vagy szerkesztőségünkhöz is beküldeni; mi igen szívesen és pontosan teljesítendjük a t. megrendelők ohajtásait, csak idejekorán kapjuk a megbizást. *K. Leniczky Irma.*

A divatkép leírása.

Első alak. Paletot sötét-barna tavaszi posztóból, a paletot bő-szabásu, kétoldalt és hátul csucsba vágva, a két váll-varráson kezdve a kelme duplán van véve, és felső része 3 sallangba végződik, mely sallangok, valamint a váll és ujj disze — barna selyem rézsuttal vannak beszegve, azonkívül a paletot köröskörül gyöngyös rojttal van beszegve. Ezen igen csinos paletotnak ára 30 frt. A ruha világos hamvas popelin-kelméből készült s barna selyemmel (a paletot színében) diszítve, a diszítés egészen összhangzó a paletot diszítésével. E ruha ára 65 frt.

Második alak: „Costume“; a felső szoknya és az ujjak nélküli paletot lila popelin-kelméből készült, az alsó szoknya és a derék pedig igen csinos fehér és fekete csíkos kelméből; a paletot fekete gyöngyös crepinnel gazdagon van diszítve s azzal összhangzásban a felső szoknyának alja. Ára a „Costume“-nek 80 frt.

A t o j á s .

Rusz Károlytól.

Ha egy pillantást vetünk a szakácskönyvbe, majdnem elszedülünk azon étkek hosszú sorozatán végig futva, melyeknek készítéséhez tojás szükségeltetik, — s ennek különféle elkészítési módjának mennyiségén; egyzersmind láthatjuk ebből, mily véghetlen hasznos ezen terménycikk a háztartásban. S ha még hozzáteszszük, hogy a tojás fehéré mindenféle iparágakban, s annak sárgája festékkészítésre, sőt a gyógyászatban is használtatik: akkor leszünk képesek a tojás egész fontosságát és becsét felfogni.

Itt csak egy nemét akarom emliteni a fehérnye (igy nevezetik a tojás fehéré) használatának. Tudnillik, csupán a francia Elszaszban kelmenyomtatásra évenként 3—4,000 mázsa fehérnye használtatik fel, mi körülbelül 400,000 tallérba kerül. Egy font fehérnye (Albumin) előállítására 132 tojás szükséges, e szerint csupán ezen gyárnak számára évenként 33—35 millió darab szükséges, s minthogy egy tyúk legfeljebb 150 tojást tojik egy éven át, akkor 2—300,000 tyúk szükségeltetik.

Ha meggondoljuk, mennyit használnak el az ugynevezett albuminpapír készítésére a fényképészet számára stb., valóban sajnálnunk kell, hogy az ilyen fontos, az embernek annyira czélszerű táplálékul szolgáló anyag, mint a tojás, oly roppant mennyiségben használtatik el más célokra. Ezen szempontból indulvaki, 4,000 tallér jutalomdíjat tűzött

ki az iparegylet Mühlhausen-ban, Elszaszban, annak számára, ki albumint pótló szert talál fel a kelme-nyomtatáshoz. De ennek nem szabad tápszernek lennie, s oly nagy bőségben létezzék, hogy az emberiség általa más módon se károsíttassék meg.

Vizsgáljuk meg hát most a tojás egész lényegét. Ez három részből áll: a héjből, az albumin- vagy fehérnyéből, és a tojásszéke- vagy sárgájából. Vegyészeti vizsgálatából kitünik, hogy a tojás tartalma:

74 rész víz-, 14 rész fehérnye-, 10 $\frac{1}{2}$ rész zsir- és 1 $\frac{1}{2}$ ásványrészekből áll.

A héj a tojás súlyának mintegy tizedrészt teszi s nagyobbbrészt szénsavas és phosphorsavas mész- és állati anyagból áll. A *fehérnye*, mely az egész tojás súlyának mintegy hat tizedét képezi, fölötte finom sejtszövet (Zellgewebe), melynek hézagai vízben töményített fehérnyeoldatot tartalmaznak. Ezen fehérnye különös anyag, mely más állat- és növényrészekben is található, és — ámbár külsőleg nagyon különböző a sejtananyag-, az állati rostanyag- (Faserstoff) és a növényi mézgától (Kleber) — nagyon közel rokonságban áll ezekkel vegyészeti természeténél és tápértékénél fogva. A tojásfehéré valamivel többként tartalmaz mint a növényfehérnye, s ezen anyag még nagyobb mennyiségben találtatik azon finom hártában, mely a tojásfehérnyét környezi a tojásban. A tojásszéke, mely az egész tojás súlyának mintegy három tizedét képezi, a tulajdonképeni tojássárga-gömböcskékből, melyeket zsir környez, és szintén fehérnye-tartalmú folyadékból áll. Ennek legfontosabb alkotórészei 52 rész vizen és alig észrevehető mennyiségű tejczukron kívül: fehérnye-anyag, sejtananyag, olaj-anyag, úgynevezett gyöngy-kagylózsir, phosphortartalmú és kevés epezsir, fest-anyag és különféle só.

E szerint a tojás alkotórészei tekintetében majdnem hasonló a tejhez, csak azon különbséggel, hogy ennek alkotórészeit háromszorta töményebb mennyiségben tartalmazza. És semmi más tápszerben nincsenek annyira egyesülve a húsnak előnyei oly tökélylyel, mint házimadaraink tojásaiban.

A tojás tápértékét illetőleg mindenfélét tekintetbe kell vennünk annak készítésénél. A tojást többnyire zsirral, vajjal, téjjel és liszttel szokták elkészíteni. A zsir, melyet a tojás sárgája tartalmaz, nem elegendő; azért szükséges, hogy olyat még hozzátegyünk,

— de ép oly czélszerű melléklet a sonka, kolbász, s több efféle is. Tej és liszt fokozza a tojáshoz táperezjét, s egyszersmind emészthetőbbé teszik, úgy mint a só is. Minthogy a zsirmentes fehérnye magában valamennyi tápszerek közt leginkább szorulást okozó, azért soha sem kell azt tisztán, zsiradék és só nélkül enni, ha nem akarjuk gyomrunkat haszontalanul megterhelni, vagy még nagyobb bajt szerezni.

A fehérnye, mint tudva van, a melegségtől összemegy, s ez minél nagyobb, annál keményebbé válik. A ki nem bír igen erős gyomorral, annak sohasem kellene keményre főtt tojást ennie, különösen *hidegen* vagy nagy mennyiségben, mert a keménynyé főtt tojásfehére a *legnehezebben emészthető anyagok egyike*. Ugyiszintén nem szabad a gyenge gyomornak *nyers* tojást adni. Mert a nyers tojás fehérének szintén először a gyomor nedv behatása által kell összemennie, és csak azután válik feloldhatóvá és megemészthetővé; ebből látható, hogy szintén könnyen megterheli a gyomrot. Legkönnyebben emészthető a tojás, s így legegészségesebb is, ha csak lágyra főtt, úgy hogy a fehéré csak megaludják, de ne válják keménynyé; ez az ugynevezett *híg tojás*.

Ámbár a tojás s valamennyi tojásból készített étel a legtáplálóbbak közé számítható, de — fájdalom! — ezek egyszersmind a legnehezebben emészthetők is. Azért mérsékelten kell velök élni, különösen a hideg vagy nagyon zsiros tojáséteket illetőleg.

Gyermekek, betegek, elgyöngültek és lábadozók számára a tojás sárgája fölötté erősítő; állapotuk szerint adhatni nekik azt tejszárnyékban, kávéban vagy borban, avagy porczukorral felverten, könnyű süteménynyel. Porrá tört kávéporczukorral felvert tojássárgája jó háziszser a köhögés, rekedtség és más torok- és mellbajok ellen.

A tyuktojáson kívül még a récze-, pulyka- és lúdtojás is használtatik kivételképen, minthogy sokkal drágább az előbbinél. A tojásneműek mind egyenlők használatukra récze; a réczék és kochinchina-tyukok tojással több zsirt tartalmaznak, de az nem tesz nagy különbséget.

Forduljunk most a tojás bevásárlásához. A tapasztalt gazdasszony pár pillanatra a napnak vagy más világosságnak tartja a tojást, és ha tiszta átlátszó, akkor tudja, hogy fris. Ha nyáron, mikor a tojás legolcsóbb,

nagy mennyiségben akarunk bevásárolni, hogy télre eltegyük: természetesen nagy fontossággal bír, ha azokat romlatlanul egészen frisen kaphatjuk. *Gall „gyakorlati közleményei“* szerint ekkép lehet a tojás idősségét egész bizonynyal és egyszerűn megkülönböztetni:

„Olvaszszunk fel fél font sőt egy pint tiszta folyóvízben, s töltjük lapos, de elég mély edénybe. Most tegyük a megvizsgálandó tojást a sós vízbe; ha mozdulatlanul marad a fenéken, oldalt fekve, akkor csak mai; a tegnapi nem merül el egészen a tál fenekéig; ha három-napos, akkor úszik a folyadékban, — s ha öt-naposnál több, akkor a felszínén marad, s minél régibb, annál jobban emelkedik ki a folyadékból. Megjegyzendő, hogy a víz és tojás egyenlő hőmérsékűek legyenek, tudniillik néhány óráig a szobában egymás mellett kell állniok, mielőtt a vizsgálat megkezdődik.“

A tojáshoz héja számtalan apró likacsokkal (pórusokkal) van ellátva; ezek arra szolgálnak, hogy a levegő hozzá férhessen, mi által a kis csibének a tojásbani kifejlődése lehetővé lesz. De épen ez az oka a tojás elromlásának is. A beható levegő hosszabb vagy rövidebb idő alatt — a légmérséklet, vagy más okok szerint — megváltoztatja, illetőleg elrontja a tojás belsejét; a romlás legelőször a fehérében tartalmazott ként veszi igénybe. Ez egy bizonyos lég-neműé válik, melyet kénvízenynek neveznek, s ama nagyon is jól ismert, romlott tojásbüzt képezi.

Legbiztosabb szer a tojást a romlástól megóvni, az, hogy a külső levegőt tökéletesen elzárjuk tőle. Ezért rakják el a tojást télre korpába, kölesbe, hamuba, de ezen porhanyós anyagok koránsem zárhatják el a levegőt tökéletesen.

Ezért felolvasztott viaszba mártják, vagy e célra különös, 50 rész lenmagolajból, 6 rész kolofoniumból (hegedügyanta) és tíz rész ónmázból álló vegyületet főznek s abba mártják. — De mindezeknél sokkal czélszerűbb a tojást sós vízbe elrakni, t. i. egy font sőt elolvasztunk tíz font vízben, és belerakjuk az elteendő szép fris tojást, így eláll jó sokáig, s egyúttal magába vesz egy kevés sőt is, miáltal könnyebben emészthetővé és jobb ízűvé válik. Azonban legjobb és legolcsóbb a tojások eltevése meszes vízbe, különösen ha eladás végett, nagy mennyiségben

rakjuk el. Ezért közöljük ezen eljárást egész körülményeséggel.

Mintegy ökölnyi nagyságu, minél frisebb oltatlan mészt teszünk egy 40—50 itezés fazékba, s meglocsoljuk vízzel, de csak kevésbé. A mész ezáltal „oltva“ lesz s porrá esik szét. Aztán töltjük teli a fazekat vízzel, keverjük meg jól, s hagyjuk éjen át meghiggadni. Reggel leöntjük a tiszta vizet, kimosatjuk a fazekat, belerakjuk az elteendő *fris* tojást, aztán rátöltjük a meszes vizet s elteszszük hűs, de fagymentes h lyre, hol érintetlenül állhat, míg a tojás felhasználtatik. A meszes vízbeni fekvés által bezáratnak a pórusok egészen. A tojások belsejében egy kevés szénsav fejlődik, ez szénsavas mészt képez, mely feloldhatlan, s az dugja be a pórusokat. Az ilyen tojás eláll egy évig is a nélkül, hogy legkevésbé is elromolna.

Az eltevésre legalkalmasabbak azon tojások, melyeket augusztusban és szeptemberben tojnak. Ha a tojás egyszer-másszor, hirtelen beállt hideg miatt megfagyna, s még nem pattant szét a héja, — akkor csak jeges vízbe kell rakni, mely a fagyot egészen kihúzza, s a tojásnak nem lesz semmi baja.

Fölfödözések, találmányok.

Új ásó-gép.

Kolozsvárott közelebb szakértő bizottmány ülésezett egy nagy horderővel bíró találmány felett. A feltaláló *Kövesdi* Dániel a Szilágyságból, s találmánya egy gép, mely óránként két láb sebességgel 50 köbláb földet ásna fel s rakna partra. A gép szerkezetét a bizottmány helyesnek tartja, s a feltaláló elé csak azon kérdés megoldását tűzte ki, hogy mennyi erővel s költséggel hozható működésbe e gép, s minő arányban áll munkája a rendes napszámhoz? Ha e feladat is kellőleg megleendő oldva, a találmány nagy szerepet játszhatik csatornák építésénél, folyók szabályozásánál és vasutak építésénél.

Selyem eperfalevéből.

Mult számunkban érintők, hogy egy francia szabadalmat nyert azon találmányára, mely szerint eperfalevéből selymet készíthetni. E francia neve *Trocol*. Ő azon szempontból indulva ki, hogy a selyembogár a selyem előállításánál csak mint fonógép működik, maga a selyem pedig az eperfalevében rejlik: oly szerencsés kísérleteket tőn, hogy valóban sikerült neki az első forrásból nyerhetni selymet. A fa egyéves hajtásait feldolgozván, ebből oly fonadékot nyert, mely szemtanuk állítása sze-

rint a legszebb fehér selyem, s mindennemű feldolgozásra alkalmas. E találmánnyal a selyemtermelés és selyemipar új korszakba lép; azonban a sokak által már előre üdvözölt „arany-ídő“ még nincs a küszöbön, — a selyembogarak általi termelés még sokáig főtartja magát, s csak ha e találmány — tán még inkább tökélyesítve — általános elterjedésnek örvend: csak akkor válnak a szorgalmas selymérek fölöslegesekké.

Jelenkorunkban a vegytan ugyan sok meglepetést szerez, de csodái mind a természetes magiához tartoznak; a francia találmány azonban csaknem a semmiből való teremtésnek lenne mondható, minthogy a selyemanyag, mint ilyen, épen nem rejlik a növényben, — egész alkotásánál fogva az inkább határozottan *állati*, mint például a madártollak, haj, szarv, stb. Ha az ehhez hasonló esetekben oly könnyen lehetne az állati vegyműködést nélkülözni: a vegytan segítségével már régen mázsa számra nyertünk volna cochenillát a kaktusz nedvéből, melylyel ezen állat táplálkozik. Nem is hiányzottak az efféle kísérletek és számítások, de ezek mind semmisek maradtak.

A ricinus-olaj új alkalmazása.

A ricinus-olajat eddig csak orvosszerű használták; azonban kitűnt, hogy ez anyag más becses és gazdaságos tulajdonokkal is bír. A ricinus-olaj ugyanis mindenféle bőrre a legjótékonyabb hatással van, ennek tartós hajlékonyságot ad, s a legrégibb keményedéseket megszünteti. Az ezen olajjal kezelt gépforgató-szíjak még egyszer oly sokáig tartanak mint a másfélék, s még azon előnnyel is bírnak, hogy soha sem siklanak el, ha a beitatás után az első huszonnégy óráig nem használtatnak. A csizmáknál és cipőknél alkalmazva, ezeket azonnal lehet imét fénymázzal tisztítani, mihelyt az olaj beitatódott, s azt sem lehet elhallgatnunk, hogy az egerek s másféle rovarok soha sem rongálják meg a ricinus olajjal be kent bőrt.

A s é t a.

Mit ér az élet, mit ér a gazdagság, mit ér a földi javak bírása — egészség nélkül?! Ez igazságot akkor érezzük leginkább, ha betegek és szenvedők vagyunk, s ezért van oly sok ember, kik az élet e legfőbb javának értékét nem tudják becsülni, vagy épen tulhajtott munka által könnyelműen ellene rontanak. Mindazáltal a szenvedések és a fájdalmak, melyek az emberi-nemet mindig jobban és jobban ostromolják, elég okul szolgálnak arra, hogy a leg gondtalanabb egyént is megzavarják nyugalmában, s mindenki komolyan foglalkozzék a kérdéssel: mit kell tennem, hogy a szenvedéstől ment maradjak, s hogy egészségemet megóvjam?

Ezért az egészségtan egyik legfontosabb alaptételét akarom önöknek, kedves olvasónőim, előterjeszteni.

Ha körültekintünk, csaknem mindenütt azon ép oly feltűnő mint szomorító jelenség tűnik szemünkbe, hogy sok fiatal hölgy folyvást heves főfájásban szenved, minek következtében közülök nem kevesen gyorsan elvesztik gyönyörű hajzatukat, — s e bajon a legtapasztaltabb orvosok sem tudnak segíteni, nem fejthetvén meg e csodálatos baj okát. Az ily fiatal leány minden tagjában nyomasztó kimerültséget érez, folytonosan nyugtalan és izgatott; étvágya nincs, s egész lénye meg van zavarva, mi által minden foglalkozásra képtelenné válik, sőt majdnem önmagának is terhére lesz, azonkívül unatkozik és boszus hangulatu.

Egy ily esetben, figyelmes észlelés után, rájöttem a valódi okra. Láttam, hogy a hölgy testileg valóban beteg, de arról is meggyőződtem, hogy rajta semmi orvoslás nem képes segíteni, *ha nem él rendszeren és egészségszerűleg.* — A fiatal hölgy bizalommal vala irántam, s megígérte, hogy rendelésemet pontosan meg fogja tartani. Öneki tehát reggel bizonyos időben rendszeren fel kellett kelni, mértékletesen reggelizni, aztán foglalatosságát pontosan elvégezni, s végre *naponkint* bizonyos meghatározott ideig *sétálni.* A meleg tavaszi és nyári időben e séták kora-reggelre, később délutánra lettek kitzüve. Elejénte mindig gyengének érezte magát, úgy hogy délutánonkint szunnyadnia kellett; de csakhamar mindez elmúlt, és egészen megerősödött.

Rövid idő múlva újra felvirultak arcroszásai s gyorsabban dobogó szívébe a vidámság és életkedv újra visszatért; főfájása észrevétlenül megszűnt, s hajzata ismét fényes, tömött és hosszú lett. S mi okozá mindezt? Mi adá vissza a szemek fényét, a halovány arc életpirját? *A rendszer élet és a szabadban való mozgás,* — e két szer vala a csoda-orvosság, mely a szegény szenvedő egészségét helyreállítá, — s ezek használata által némely olvasónőink szintén segíthetnének magukon, csak *akarniok* kellene!

De — mondják — hogyan képes a gyenge szenvedő szigorun rendszeres életmódhoz tartani magát, vagy épen kimenni kedvezőtlen időben is? *Ép ebben rejlik a gyógyulás oka,* mert minél nehezebb és minél nagyobb megerőltetésbe kerül: annál hatá-

soسابbnak kell az eredménynek is lennie. Erre nézve az akaraterő kimondhatlan nagy segély azoknak, kik vele bírnak. Bizonyítékul egy példát mondok.

Egy fiatal hölgy, ki oly ideggyöngye s annyira odavan, hogy segély nélkül ötven lépésnyire sem bír menni, s egésznap a divánon vagy az ágyban fekszik, tánczvigalomba hivatik meg, — és a szegény szenvedő! rettenetesen összefűzve egész éjjel szakadatlanul tánczol, s táncz közben a bál alatt oly utat lejt be, a minőt különben egy év folytán sem szokott megtenni. És mindezen megerőltetést, sőt fájdalmat mosolygó arczzal viseli, — — csupán, *mert akarja.*

Mit gondolnak önök, mi tűnik ki ezen mindennapi és — fájdalom — igaz példából? Az, hogy az ember mindent megtehet, a mit akar; vagy legalább, hogy *az értelmes egyén mindazt keresztülviheni, a mit eszélyesen akar!*

Kisértsék meg tehát önök is reggel bizonyos időben fölkelni, ételt csak a meghatározott időben vegyenek magukhoz, feküdjenek le rendszeren, nem nagyon későn, és *naponkint legalább egy óra hosszat sétálnak!* Ha önök, úgy az egészségesek mint a gyengélkedők, ezen tanácsomat követendik: rövid idő mulvameg fognak győződni ennek áldásairól, s bizonyára köszönetet mondanak jóakaratu szavaimért.

Azonban vegyük szemügyre a sétát más szempontból is.

Sok hölgy azért nem szeret sétálni, mert nincs kísérelője, s egymagában — unatkozik; mások ismét, mert mindig csak ugyanazon egy utat kellene megtenniök; míg végre mások tán azzal gyöttrik magukat, hogy a sétához mindig különös toilletet kellene tartaniok. E három visszásság közt legroszabb az utolsó, s valóban erre nézve semmi kisérelő módot nem nyujthatnék, ha ilyet maguknak olvasónőimnek nem lenne alkalmuk könnyen találhatni, kik az efféle csekélységekben bizonyára minden nehézség nélkül tulteszik magukat, — különösen ha szemök előtt tartják, hogy a legbecsesebb kincs, az egészség van a kérdésben.

A két első kifogásra csak röviden akarok válaszolni. Tehát önöknek egyedül kell menniök, s a mindig ugyanazon az egy uton nem lelnek szórakozást. Édes Istenem, mily közel van itt a segítség! Ha ajtónkon kilépünk, csak körül kell tekintenünk és nem

vagyunk egyedül: körülöttünk a gazdag természet ezerféle teremtményeivel, csicsérgő, daloló madaraival, illatos virágaival, nyájas egével, s mily nemes élvezetet nyújt mindez a figyelmes szemlélőnek! — osztozni a madarak örömeiben, meglesni az apró rovarok életét, gyönyörködni a virágok nyílásában, tanulmányozni az ég változó színvegyületét, — mennyi öröm, mily hasznos szórakozás! Valóban a természet kimeríthetetlen s mindig megújuló szépsége annyi érdekest nyújt, hogy ha azzal csak kissé foglalkozunk is, nem esik nehezünkre a társaság hiánya, sőt mindig nagyobb és nagyobb örömmel merülünk el az egyszerű s mégis csodálatraméltó képekben, melyekkel minket körülölel, s melyek messzire üzik tőlünk az unalmat.

Most térjünk vissza egészségügyi fejtegetésünkre.

Mig a vízfürdők magas becsét és az emberi testre nézve üdvös hasznát már a legrégibb korban elismerték: a naponkinti légfürdők szükségessége még napjainkig sem birt általános beismerést szerezni. Sétálni közönségesen csak a tudósok, természetbarátok és gazdagok, vagy azok szoktak, kiknek nincs egyéb teendőjük. A többiek, különösen a nők, tulajdonképen csak vasárnap vagy más rendkívüli alkalommal mennek sétálni.

Ezért igen természetes, hogy az ilyenek a ritkán történő s meg nem szokott séta után kimerülve, kifáradva térnek haza, és — mindig ritkábban mennek ki.

Azonban kísértsek meg a rendes mindennapi sétát, egy napot sem mulasztva el, legyen bár kellemetlen idő, s csakhamar érezni fogják a légfürdők rendkívüli hasznát. A fris légtől áthatva, a test és lélek is fris, ruganyos leend, a tevékenységhez megjő a kedv és az erő, a kedélyhangulat pedig vidámságot, élénkséget nyer. Azonfelül csakhamar elmúlik sok képzelt vagy valódi betegség, megjő az étvágy és az álom, s az egész test megerősödik.

Kedves olvasónöim, én épen nem túlozok. Természetesen itt leginkább azon — fájdalom — nagy számmal található *nem-beteg szenvedőkre* czélozok, a kik a főnebb vázolt okok miatt valóban sajnálatraméltó állapotban vannak, s kik oly könnyen viszszerenyhetnék egészségöket és erejüket, ha akaraterővel bírnák azt megszerezni.

E séták különösen háromféle előnyt

nyújtanak, s e három önök részére is, szép olvasónöim, a legbecsesebb javak teljét foglalja magában. Ezek elseje a *mozgás*, mely úgy a lélek mint a test egészségét illetőleg elkerülhetlenül szükséges, s mely az elsőnek friseséget és ruganyosságot szerez, mig az utóbbinak a valódi szépségben való felvirulását idézi elő. Másodika az *edzés*, anyja és védője az élet legfőbb kincsének, mely nélkül a fiatal egyén mint a gyenge melegházi növény gyorsan elvirágozik, — a melynek teljes szépsége is csak sajnálattal tölt el, mert a szó szoros értelmében egy éjen át elhervad. Harmadika a *természet iránti szeretet* s az ebből meritett tiszta *öröm*. Hogy ez utóbbi mily megmérhetetlen gazdagságot foglal magában minden romlatlan kedély számára, fölösleges lenne még egyszer ismételnem.

K o n y h á s z a t.

Máktorta.

Vegyünk 12 lat igen finomra tört jó mákot, 2 lat fris írósvajat, melyet nagyon tisztára ki kell mosni; a vajat szép habosra kavarjuk s 4 tojás sárgáját teszünk bele, miután jól elkavartuk, mákot teszünk közéje, s így felváltva egyszer mákot, egyszer tojást. Teszünk még a 12 lat mákba 12 tojásnak sárgáját és 12 lat cukrot, ezen tömeget most jó félóraig folytonosan kavarni kell, a 12 tojás fehéréből kemény habot verünk, azt a félóra lefolyta után a mák- és tojás-tömeg közé apránként belekeverjük, czimetet vagy vaniliát teszünk hozzá, s betöltjük írósvajjal, vagy fris mandola-olajjal kikent torta-sütőbe, aztán szépen, nem fölötte hirtelen tüznél barnára megsütjük. Tetszés szerint melegen, vagy hidegen tálalhatjuk.

Finom hús-pogácsa.

Egy font jó, minden bőr- és intól megtisztított marhahúst és félfont disznóhúst, az ugynevezett kolbász-húsból valót — nagyon finomra kell összevagdálni, aztán egy tejben ázott és egy reszelt zsemlyét, 2 egész tojást teszünk a vagdalt húsból, és nagyon jól összegyúrjuk. Ez megtörténvén, tegyünk közéje $\frac{1}{4}$ font megtisztított aprór vagdalt szardellát, egy középnagyságú megreszelt vörshagymát, sót, törött fekete borsot néhány szegfűszeggel; keverjük össze jól, s idomítsunk most ezen tömegeből ujjnyi vastagságú pogácsát, de ne hintjük meg zsemlyemorszával, hanem *liszttel*, melyet kissé rá nyomkodunk, és süssük meg hirtelen, nagyon forró zsirban.

Egy kasszerolban csinálunk szép barna rántást, vágjunk bele egy vörshagymát, két gerezd fokhagymát, törött fűszert, két darab finomra vagdalt szardellát, egy evőkanállal erős borecetet, egy kanál finom mustárt, és egy lat káprít (a ki épen

nem szereti, ez utóbbi el is maradhat) és cukrot tetszés szerint.

Pályakérdés.

Van szerencsém a „Divatvilág“ t. előfizető-nőihez egy kérdést intézni.

„Ha valaki egy személyre háromféle ételt akar készíteni, és mindenik fogáshoz tojás kell, de nincs több tojás csak egy (nagy tyuktojásnak kell lennie): miként osztja azt fel, hogy elég legyen, a nélkül, hogy a tojás ize elrontassék, és micsoda étkek legyenek azok?“

Ha e kérdést valaki helyesen megfejti a kedves tapasztalt nők közül: számára meg fogom küldeni *Atala* diszkötésű „költeményeit“; azon esetben pedig, ha többen eltalálnák, a jutalom kiadása sorshuzás útján fog eszközöltetni; — mindazok pedig, kik a fön kitűzött kérdésre kielégítőleg meg nem feleltek, kötelezzék magukat egy új előfizetőt szerezni a „Divatvilág“nak! — Én a háromféle étket és készítmódját egy levélben leírom, s a levelet még más négy urnővel is lepecsételtetve, a „Divatvilág“ szerkesztőségénél leteszem; ezen levél csak akkor lesz felbontandó, mikor már a feleletek mind beérkeztek.

A megfejtési határidő *ápril hó 15-ke*. A megoldást nevem alatt kérem hozzám beküldetni. (Pest, kerepesi-ut, 63-ik szám, földszint, 10-ik ajtó.)
Vörös Eszter.

Kertészet.

A ki spárga-ágyat akar csinálni, most lásson hozzá, legyen az márkész, egy-, két-, három-éves gyökerekkel, vagy ha még egy évvel tovább akar várni, és igazán jó, tartós spárgaágyat kíván birni, az maga nevelje a szükséges plántát.

A magról való növelés körüli eljárás a következő: mintegy két rőf széles ágyon — az ágynak hosszában, mely tetszés szerint kisebb, nagyobb lehet — három árkot kell ásni, melyek szélessége $\frac{3}{4}$ rőf, mélysége pedig egy rőf. Ezen árkokba jó trágyát rakunk 4 hüvelyknyi magasra, tetejére pedig egy jó hüvelyknyi kövér földet, erre elvetjük a spárgamagot, de nem sűrűn, azután egészen betakarjuk az árkot földdel, hogy a többivel egyenlő legyen; tetejére más, nem mélyen gyökerező növényeket lehet vetni, salátát, borsót, míg az ifju spárga-plánták kibujnak, de azután mindent el kell távoli-

tani, és gondosan gyomlálni az egész nyáron át. Ősszel az egész ágyat szalmás trágyával, vagy harasztal kell betakarni.

A spárga-plánták már a jövő tavasszal alkalmasak az átültetésre, és sokkal czélszerűbbek mint a két- és három-évesek, mert azoknak gyökereit körül kell metszeni, mi által gyakran az egész nedv rothadásba megy át, és drágán vett plántákból sohasem lesz spárga, — vagy legalább sokkal tovább tart, míg meggyökerezik. Az átültetésnek tavasszal kell történnie.

Ha spárga-ágyat akarunk csinálni, a földet ősszel nagyon mélyen rigolirozni, azaz forgatni kell; tavasszor, e hó végével, ha az idő engedi, gödröket ásunk, melyek két és fél rőf távolságban egymástól, és másfél rőf mélyek legyenek, minden gödörnek fenekére mintegy arasznyira venyigét teszünk, vagy forgácsot, azt jól letapossuk és két-arasznyira feltöltjük jó kövér földdel, aztán a gödör közepébe pálcát kell dugni, s körülé három plántát illesztünk, gyökereiket jól szétterjesztve és mindenfelé irányozva; ezután letakarjuk szintén nagyon jó földdel, és az egész gödröt jó, apró trágyával összevegyített földdel töltjük be.

Ősszel ismét trágyázni kell a földet, ez pedig ekkép történik: a föld óvatosan kiemeltetik és kihányatik majdnem egészen a spárga gyökeréig, és más, galamb-, tyúk-, és jól érett trágyával vegyített földdel ismét betöltetik.

Tavasszal kapálni kell a spárga-ágyat, s minden gáztól megtisztítani, a száraz spárga-hajtásokat levágni és aztán megint szépen feltölteni a földet és kiegyengetni.

A spárgát csak negyedik évben lehet vágni; a mint tavasszor az első hajtások kezdenek a földből kibujni, azonnal letakarjuk spárga cserepekkel, s ha elég nagy, a föld alatt két-három hüvelyknyire levágjuk, s akár vastag, akár vékony, minden tövön csak egyetlen egy, még pedig a legszebb hajtást hagyjuk meg magnak. Ezt így folytatjuk addig, míg a spárga fejei egészen zárva, ha pedig kinyílnak, akkor csak a földszínen vágjuk le. A spárgát azonban csak sz. Ivánnapig szabad vágni, mert különben a jövő évben kevés és rosz spárgát kapnánk. Téltre mindig szalmás trágyával vagy harasztal kell az ágyakat betakarni.

Ha a spárgát a szabad földben akarjuk hajtani, hogy már decemberben és január-

ban spárgánk legyen, — mert akkor legdrágább, — ekkép bánunk vele: Föltéve, hogy a spárga-sorok közt, mint mondánk, 3 lábnyi köztér maradt, november végével kiássuk ott a földet még mélyebbre, mint a spárga gyökerei fekszenek; az ekként kiásott árkot megtöltjük friss lótrágyával, melyet közben-közben le kell taposni. A kiásott földet rakásra hányjuk, hogy tavasszal azonnal kéznél legyen. Ez megtörténvén, a közönséges melegágy-ládákhoz hasonló egy láb magas deszka-keretet állítunk a spárga-ágyra, de erre nem kell ablakot, csak jól egymáshoz illő deszkát rakni, úgy hogy semmi hézag ne legyen köztök. E deszkákra mintegy lábnyira szintén friss lótrágyát teszünk, körökörül szintén egy láb széles mély árkot ásunk, melyet lótrágyával megtöltünk, anynyira, hogy egyenlő legyen a többivel, — s így az ágy biztosítva leszen a fagy ellen. Tizenöt — husz nap múlva kinyitjuk itt-ott a deszkákat déli időben, s megvizsgáljuk, mutatkoznak-e már a spárga-hajtások a föld színén. Ha igen, akkor apránként leszedjük a trágyát és a deszkát, és levágjuk a spárgát mélyen a föld alatt, a levágott spárgát hideg időben ne tegyük ki a hidegnek, hanem rakjuk kendőbe, mert különben megfagy. Arra is kell vigyáznunk, hogy a deszkák a bevégzett munka után *azonnal* visszahelyeztessenek. Ha az árokban leszállt volna a trágya, azt fel kell tölteni friss trágyával; ugyisintén ha a hideg nagyobbodnék, a takarónak is vastagabbnak kell lennie, friss trágyát kell rá rakni, a mint az istállóból jön.

Az első hajtás levágása után harmadnapra ismét utána lehet nézni és vágni; ha meleg idő van, naponkint vagy legalább minden másnap utána kell nézni, s az emelkedő spárga-hajtásokat 3—4 hüvelyknyire a föld alatt levágni. Megjegyzendő, hogy az így hajtott ágyat a jövő télen pihenni hagyjuk, és a mellette valót használjuk.

Ezen kevés bajjal járó módon, akkor ehetünk spárgát, a mikor még semmi zöld étel nincsen, város közelében pedig nagyon jó áron adhatjuk el; ez szintén mindazon helységekben is gyakorolható, melyek például közel vannak a vasúthoz, úgy igen könnyen szállítható minden termény a fővárosba, hol az ilyen finom étkek szokatlan időben mindig drágán eladhatók. Pesten jelenleg egy, 10—12 darabból álló köteg spárga 1 frt 20 kr.

Mily könnyen vehetne be ily módon a gondos falusi gazdasszony *egyetlen* spárga-ágyból 10—15 frtot! Erre azt mondhatni, hogy sok bajjal jár az ilyen, a távolból való eladás, kire bizzák azt, a kik Pesten ismeretlenek? De ezen könnyü segíteni; a „Divatvilág“ szerkesztősége mindig kész előfizetői érdekében eljárni, és örömet ad szükséges utasítást minden ügyben a hozzá intézett kérdésre. *Mária.*

A mosásról.

A mosás főkéllékei a jó hamulúg, jó szappan és jó, azaz folyó- vagy esővíz; de ezenkívül a mosásnak módját is tökéletesen kell ismernünk.

Ha nagy mosást akarunk tenni, először készítsünk jó tiszta hamulugot. Egy akó vízbe 4 itcze szitált hamu kell; ha tehát 200 darab ruhát akarunk mosni, annak tökéletes tisztán való kimosására 8 akó víz szükséges, ebbe teszünk 12 itcze hamut (mert ha több vízből akarunk lugot készíteni, nem szükséges minden akóra 4 itcze hamu) egyszerre, s két napig hagyjuk állni. mialatt gyakran fel kell zavarni. 48 óra után jó a lug.

Mosás előtt való nap kiválogatjuk, számbaveszszük a ruhát, a tisztábbat és finomabbat külön teszszük a szennyesebbtől és durvábbtól. Aztán melegítsünk annyit a tiszta lúgból, a mennyit elegendőnek tartunk, és áztassuk bele a ruhát, a finomat külön és a durvábbat külön. Áztatás közben megdörgöljük szappannal a foltokat, sőt az egész ruhát is, s úgy áztatjuk a hideg lúgba.

Az áztatásnak ez az előnye: a lúg feloldja a szennyet, s úgy nem kell sem annyi idő, sem annyi szappan a mosásra, s a ruha is kiméltetik, mert nem kell annyira dörgölni.

Ha sok és nagy darabokból álló ruha van, minden száz darabra egy font szappant számítunk, ha nem oly nagy darabok és nem nagyon szennyesek, kevesebb kell, — főleg ha egy jó negyedfont szappant felforralunk tiszta folyóvízben, s ezzel már a második lére meglocsoljuk a ruhát.

Midőn a mosáshoz fogunk, a finom ruháról leeresztjük az ázó lugot a durvábbra; tiszta, jó meleg vizet teszünk a teknőbe és sorba megdörgöljük a ruhát részenként, a mint kezünkbe vesszük.

A férfi-ingnél a gallér és a kezelő igényel legtöbb figyelmet, azért ne engedjük a mosónőnek, hogy egy rakásra összefogja, hanem szétterítve a teknőben, min len részét külön tisztára kimossa. Mihelyt a lág a teknőben szennyes, fekete kezd lenni, azonnal le kell eresztetni s tisztát tölteni bele. Mikor egy darab ruha ki van mosva, azt kellőleg ki kell csavarni, szétrázni, kiteríteni és jól megnezni, nem maradt-e benne szeny vagy folt.

Ha így mosunk, nem is szükséges a vékony ruhát másodszor mosni, hanem mindig feltehetjük az üstbe meleg lágba. Ezt pedig így tapasztaltam legezlszerűbnek: a kimosott ruhát darabonként kiteritem az üres teknőbe s forralt szappanlével gyengén meglocsolom, egy kendőbe bekötöm, és így esomagolom össze az egész kifőzendő ruhát, a mennyi tudnillik egyszerre az üstbe fér, aztán belerakom a *meleg*, de koránsem *forró* lágba, lassankint annyira melegitem a lágot, míg a szélén gyöngyözni kezd; mihelyt a melegség e fokát elérte, többet nem tüzelek alá, hanem vagy 10 perczig hagyom betakarva így a gőzben állni, sőt mikor kiszedem is, tiszta dézsába rakom a ruhát s betakarva hagyom, míg rákerül a sor. A vastag ruhát már inkább hagyom kevés ideig főzni, de nem ám forralni óra-számra, mert ez inkább ront, mint használ.

Gőzölés után könnyű már a ruhával bánni, most már csak a szappant kell belőle tisztán kimosni; de csak akkor könnyű és sikeres az ilyen bánásmód, ha az első lében minden szennyet és foltot tisztára kimosunk.

Ezután következik a két öblítés, először jól kigyúrjuk, tiszta hideg vízből azt többször tisztával felváltva, ha nagyon szappanos lesz. Második öblítésre teszünk egy kevés és *jó* kékitőt a vízbe; fődolog, hogy a kékitő *nagyon finom* legyen, mert a rossz nagyon rontja a ruhát, minthogysok vitriolt tartalmaz. A kékitéssel nagyon vigyázva kell bánni, minden darabot szétrázva egy-

szerre bele kell mártani, mert különben nem lesz egyenlő kék; azonban a kék szín csak mintegy lehelletszerű legyen, mert ha a ruha *kék*, az felette rút, s rossz izlést árul el. A szép fehér ruha pedig nagyon dicsérik ám a gazdasszonyt.

Falun szapulni, vagy lugozni szoktunk, de ily esetben már nagyobb biztonság végett két léből kell a ruhát kimosni, mert ha a ruha foltosan kerül a lugzóba — jó éjszakát neki! — Tehát a szokott módon vigyázattal kimoszuk a lugzandó ruhát, a rendes szapuló dézát, melynek fenekén lyuk van fúrva, felállítjuk a háromszegletű lábára, egy uj cserépfödöt, melyet csupán e célra használunk, s melynek gombját letörjük — a lyukra borítunk, egy rongyocskát erősítünk a fedő széléhez s azt a lyukon hagyjuk kicsüngni (ez arra való, hogy a víz rajta egyenest lecsurogjon a szapuló alá tett dézsába), a fedő nem engedi, hogy a ruha, a lyukra nyomulva azt bedugja, s így könnyen csuroghat le a lág.

Alulra jó a legvastagabb ruha, például mindenféle töröruhá, azokat most letakarjuk egy asztalkendővel, ezután jönnek a lepedők, párnahéjak, törölköző, lábravaló s ugy aztán a többi sorban; midőn mind benn van, leterítjük egy vastag eselédabrosszal, vagy csupán erre szolgáló négyszegű lepedővel, az ugynevezett *hamvassal*, kis gödröt nyomunk a közepén, s most kezdődik a lugzás. Négyyszer töltjük rá meleget, négyszer süttet és négyszer forrot — s készen van. — Aztán betakarva hagyjuk két óra-hosszat; a hol folyó vagy tó van közelében, oda viszik a ruhát, ott jól kiöblintik, sulyokkal kiverik, s végtére szépen egyenlőn kikékitik.

Rége, mikor még falun laktam, nekem szárazon hozták haza a ruhát a Körösről, mert ott köteleket huzattam a fákra, hol a ruha gyorsan megszáradt; nyári napokon este már a szekrényben volt tisztán elrakva a száz darab ruha, melynek mosásához reggel hozzáfogtak. *Vörös Ester.*

OLVASÓ-ASZTAL.

A nők hivatása.

A nők szellemi hátramaradásának káros következményei.

Miután a nők nem haladtak egyenlőn a férfakkal a szellemi felvilágosodás és mi-

veltség pályáján, a miut azt ulolsó cikkünkben érintők, ugy tehát elveszték egyensúlyokat is a társadalmi mérleg serpenyőjében. A becsület, tisztség és dicsőség most már nem voltak a szépség mosolyához kötve.

A trónvesztett uralkodónok hatalma helyt adott lealáztatásuknak, s ők most ocsmány fogások által igyekeztek a birodalmat fenn tartani, melyet többé joggal nem birhattak. Befolyással ugyan most is bírtak, hanem ez le volt alacsonyítva, s ezért hatása is egészen megváltozott.

A tisztelet és odaengedés tárgyaiból — mely phantastikus bár, de mégis magaslelkű volt — csupán a képzelet játkszereivé s mi még rosabb, az érzékiség tárgyaivá alacsonyultak.

A tisztelet egyedüli igaz alapja a befolyásnak; s minthogy a nőket többé nem tisztelték, befolyásuknak jóltevő hatása is megszűnt. De hogy a rosban még nagy befolyásuk volt, azt bizonyítja azon kor szépirodalmának szelleme. A költészet nem keresé többé hőseit azok közt, kik magaslelkűek és tiszta erkölcsűek voltak, — valamint hősnőit sem a tisztaszivű szüzek és hü hitvesek közt.

A gondtalan kéjencz, a hütlen, sikerrel jutalmazott házasságtörő nő — ezek voltak ama nemes lények, kiknek tetteiről egész könyveket irtak, melyek a bölcs férfié s a szép nőnem gyönyörét képezték.

Ezen sajnós hibák leginkább bizonyultak be XIV. Lajos, és II. Károly király udvarában, hol tetőpontot értek. A bűnös befolyás, melyről szóltunk, akkor volt leg-hatalmasabb és a nők lealacsonyításának elkerülhetlen következménye lön a férfiak elaljasodása.

Kevés kivétellel ezen gonosz befolyásnak eredetét a nyilvános úgy mint a házi erény megvetésében, az aljas szenvedélyekben, a korlátolt önző nézetekben találjuk, melyek az elvetemült, elfajzott nők sajátjai, s melyek az ép annyira romlott férfiakra, kiket ilyen nők elbájolhatnak, — visszaesnek.

Régen megváltozott már a társadalmi beosztás és vélemény, minek következtében ezen hibáknak végkép ki kellett vala veszniök, s hogy ez nem történt, az egy nagy tévedésnek következménye.

A nőknek megvannak erkölcsi és szellemi jogaik, visszanyerték jelentőségüket az értelmesek elismerése szerint; ők a társadalom ékei, ők annak hangadói, s neveltetésök fő tárgya azon tehetségek kiképzése, melyek által arra képeseké lesznek.

Kétféle baj eredt ezen félreértett célból. — A nők félreismerték létezésök valódi

természetét és célját, felébredett bennök a világi dicsvágy szelleme, mely egyenes el-lentétben áll az odaengedő, e cél elérésére annyira szükséges önzetlenséggel. Ez a gondatlanok hibája.

A gondolkodók más, nemkevésbbé komoly hibába estek. Luther kissé nyers, de igen helyes szatyrája, hogy az emberi kedély ittas lovaghoz hasonlít, ki, ha az egyik oldalon felültetik lovára, a másikon leesik, nagyon alkalmazható ez esetben.

Mert meggyőződtek arról, hogy a nők több becszel és méltósággal bírnak, mint ők maguk és a társadalom hívé, mert tehetségeik és erényeik egyenlő térerre állítják a férfiakkal, s így készek azt állítani, hogy hatáskörük tulságosan korlátolt, s hogy osztozniok kell a másik nemnek nyilvános tevékenységében.

Szellemi és anyagi egyenlőséget kívánnak! Ez oly nevetséges dolog, melyről nem lehet másként, mint nyílt gunynyal szólani; de komolyan mondvá — lehet-e kérdeznünk, micsoda alapon nyugszk ezen rendkívüli tan?

Ha a nők azt elérhetnék, hogy ezen elvek szeriut cselekedhessenek, nem sokára látnák, hogy a természet rendje szerinti kötelmeknek egész sora kimaradt, milyen lenne az ily hasonlithatlan elhanyagolás következménye!

Itt csak két főpontot érintünk, melyek ezen terv kivitelét első lépésében gátolják:

1) A két nem ez által segítő társ helyett vetélytársá válnék, mire a női befolyás csökkenésének *kell* bekövetkeznie.

2) A nők fontos kötelmei akkor nemök azon részének kezébe jutnának, mely épen legkevésbbé alkalmas azoknak helyes teljesítésére.

Azon elv, hogy az ember munkája osztva legyen, valóban az isteni kormány alapelvének látszik lenni. Csak erejének egyesült hatása által juthat az oly gyenge teremtés, a milyen az ember, annyi különféle eredményhez.

Miért óhajtának ezen áldásthözó törvény megsemmisítését, és ama berendezés csodálatos, szép egyszerűségét szétrombolni, mely szeriut a férfinak jutott az erő, a nőnek a befolyás, a mindenható jószág terveinek gyámolításában? ők arra vannak alkotva, hogy *társak* legyenek, nem pedig versenyzők e nagy műben, s kétség kívül az utób-

bivá kellene válniok, ha mindkettőjük előtt a dicsvágy ugyanazon pályája lenne nyitva, ha ugyanazon jutalom koronázná törekvéseiket.

Jelenleg a nő a nagy társadalmi gépnek szabályozó ereje, mely épen azon kirekesztés által, melyről panaszkodnak, — hatalmat nyer a jog és jogtalanság vitás kérdéseit helyesen megítélhetni; oly hatalom az, melylyel azok ritkán birhatnak, kiknek elméje ellenkezés által fölingereltetett és személyes vitázás által felhevült.

A másik, ebből eredő baj még komolyabb, ámbár önkénytelen nevetséges gondolatok támadnak lelkiünkben, ha fölöle elmélkedünk. Ha a nők előtt is nyitva lenne a politikai pálya, természetesen azok tölakodnak előre, kik legtöbb szellemi tehetséggel birnak, — hazájoknak szolgálatuk jótéteményét felajánlva, s annak kitüntetéseit saját személyök számára aratva.

Kire maradnának hát azon kötelmek, melyek a természet törvénye szerint a nőket illetik? . . .

Az állami és anyai kötelmek egyesítése valóban fölötte nehéz dolog lenne s természetesen azon kötelmet áldoznák fel a másikkak, mely kevésbbé szemebetünő.

És mégis — mily nagy a nők hivatása! mily fontos, politikai tekintetben is!

Hanem azt csak ugy teljesithetik helyesen, ha azon körben mozognak, melyet a természet örök törvénye jelölt ki számukra s nem pedig, ha az üstököshöz hasonlóan, szabálytalan pályákon tévelyegnek, mely fénye által megvakítja a világot, de egyuttal félelmet is ébreszt excentrikus mozgása és kétséges működése által.

Hogy a kör, melyben mozogniok kell, nem csekély, s hogy látszólagos korlátoltóságuk csupán a szellemi szemlélődésből ered, — azt a következő fejezet bebizonyítandja.

Képzelt szerelem.

(Románcz.)

Dús volt az ifju kincsbén, érzelemben,
Szegény a lány így, mint ugy, ah, de szép!
Találkozána... s aztán mindaketten
— A mint szokás — maguk jól érezék.
Csevegni kezdtek arról, a mi legszebb,
Mit az ifju szív önként rejt belül:

Ha szólt az ifju — a leánynak tetszett,
Ha szólt a lány — az ifju lelkesült.

És nem is késtek, — mert ez így vagyón már, —
S az ifju ajka ily szavakra nyilt:
„Szeretlek lányka! lelked tiszta oltár,
Mely nekem utat szebb világba nyit!
Szeress te is! Oh légy enyém örökre!
Szerelmem, kincsem boldoggá teend:
Gyémántkoszorut füzök drága földre!
Parancs lesz minden kis lehelleted!”

A lány figyelt, eszmélt, mindegyre jobban,
— S hintórobajt, bálzajt vélt hallani...
Ragyogva lépdelt tarka kincshalomban...
— Ezek valának éber álmái.
S ifjára nézett. — Ez mosolygva állt ott. —
S kitudja miért, de földobbant szive...
Hivé, hogy ez szerelmi dobbanás volt
S lángolva omlott ifja keblire.

Az esküvő jött. Telve volt a templom.
— Benn uri nép, künn bámész sokaság. —
Az ifju párra biborfelleget vont
A szent oltáron a sok gyertyaláng....
Oly megható volt látni őket ottan
Megkoszoruzva, egymás oldalán!
— Oh, hány szív tört ki forró sóhajokban!
Öröm- avagy irigységből talán?!

De vége lón az ünnepnek s utána
Eloszlott a nép s a vendégsereg.
A boldog pár élt, senkitől se bántva.
— Élvezni hagyták a jó emberek. —
Ám a világnak irigy nyelve eljár
S már róluk is sok furcsa hirt regélt,
Azt: hogy szerelmök napja rég lement már
S felhős éj váltá tündöklő helyét....

Nem hitte senki. Ám a hir nem ült meg
S újabb híreknek emlején hizott:
Hogy a nő keblén immár rég kihültek
Szerelem, ábránd s fölglyult a titok.
S hogy vakká tette őt a zaj, a pompa,
S bár szíve jó volt, hódolatba fult:
Hogy nem szeretett s csak képzelve mondta,
Mit esküvőn a papnak válaszolt...

S a hir beszélte: mint türt a szelid férj
S mint szenvedett a hütlen nő miatt,
Kit ugy imádott s a ki mennyet ígért
S ki növelt benne száz ördögfiat!
S a hir beszélte rémletes szavakkal:
„Megörült a férj.. s meghalt... lenn pihen...

Mig a nő, a kit már misem vigasztal,
Beteg, kiszáradt, élő holttetem!“ —

* * *

A világ nyelve legtöbbször valót mond,
Főkép, ha mit szól, többször mondja el.
— Csak szellő jöttén sug az álmodó lomb
S bizonynyal szél van, ha zugásra kel.
— Én láttam a sírt, hol a férj pihent meg.
— Madár zenegte rajta énekét! —
Én láttam a nőt, kit csak szánni kellett.
Én szánom ah! de mások — megvetik!

Benedek Aladár.

Alacros gróf.

Spanyol beszély.

Virágh Józseftől.

I.

Toledo környékén feküdt Alacros gróf ősi vára. 1474. június havának elején, egy, üde szellőtől átlengett estén, melylyel azért áldotta meg Isten Hispániát, hogy lakosait a nap heveért kárpótolja, a vár egyik dísztermében meghatóan szép látványt mutatott.

Kényelmesen ülve a nagy támlás széken egy erőteljes, izmos férfit, karjain kis piczike lányka ugrándozott, a ki félvén a leeséstől, kis kezeivel atyja hosszú szakállába fogódzott.

A férj lábánál egy vánkoston nyugodott a fiatal grófné.

A hold nyájas sugaraival hinté be e csoportot, a citrom- és narancsfák édes illatokat leheltek, a madarak bájosan énekeltek. Mintha minden csak a gróf visszatértét akarta volna ünnepelni.

Tizennyolcz éven át IV. Henrik, Kasztília királyáért harczolt a gróf, résztvévén mindazon véres háborukban, melyek arragoniai Ferdinánd s a katolikus Izabella uralkodása alatt lángba borították az országot. S minő háboruk voltak azok! Testvérharczok Arragonia és Kasztília között, melyekben egyik város a másik ellen, falu falu ellen, vár vár ellen küzdött.

E háboruk ritkán engedték meg a grófnak, hogy neje oldalán a családi élet boldogságát élvezhesse.

A grófné Kasztília egyik legjobb s legnyájasb leánya volt, a gróf Spanyolország egyik legszebb, legvitézebb és legnagyobblelkűbb fia. Visszatérése tehát oly ünnep vala, mely méltó arra, hogy megüllessék.

Mindazáltal borus vonás vonult végig a gróf arcán, s noha szeretetteljesen enyelgett lánykájával, gondolatai szemmel láthatólag máshol tévedeztek. Sem a langyos est kellemei, sem imádozott neje csókjai, sem az ártatlan gyermek vidám csevegése nem voltak képesek elűzni lelkéből azon komor levertséget, mely mindinkább erőt vett rajta.

— A gyermek elfáraszt, kedves férjem, — mondá szeliden a grófné, s el akarta venni Laurencziát (a gyermek neve) atyjától.

— Laurencia elfáraszt! — kiáltott föl a gróf, s magasabbra emelte leányát, miközben megcsókolta homlokát. Te nem fárasztasz engem, kedves gyermekem, — folytatá aztán, s magához szorította a kis Laurencziát.

— Kedves, egyetlenegy gyermekem, anyád után mindenem. Ha elvesztenélek benneteket, úgy hiszem, meg kellene halnom.

E szavaknál összereszt, s nejét szenvedélyesen átölelve s nedves szemekkel nézve majd nejére, majd leánykájára, hevesen fölkiáltott!

— Átkozott legyen, ki el akarna bennünket választani.

— Drága uram, mondá a grófné esdeklőleg s reszkető hangon, miért beszélsz elválásról a viszontlátás percében?

E pillanatban nyájas, tiszta gyermekének hallatszott be a terembe. Noha a szavakat nem lehetett érteni, a dallam mégis oly búsan hangzott, hogy a mennybe visszatérő lélek utolsó fohászához hasonlított.

Laurencia leugrott atyja karjaiból, s kisietett a tornácra, hogy megnézhesse a kis dalnokot.

— Oh! a szegény kis fiu! — szólt, s midőn a grófné is kijött, hozzátevén:

— Nézd csak, kedves anyám, az a sápadt gyermek oly fáradt, hogy lantját sem bírja tartani; ő maga is eldőlt mindjárt, ha nem segitenek rajta.

A kis dalnok valóban éhség- és fáradságtól kimerülve a gesztenyefának támaszkodott, aztán összedőlt s mereven a földre hanyatlott.

— Anyám, anyám! — szólt zokogva a leánya, a kis énekes elesett.

A gróf leánykája fájdalomtól egészen elérékenyülve, egy szolgálóval behozatta a fiut.

Kis koldus volt ez, Murillo legszebb alakjához hasonló, fehér mint a hó, fáradt, bágyadt 12-éves fiu, ki nem sokára megjelent a családnál.

A leánya, noha még a betűkhöz sem értett, a gyermek arcából mégis kiolvasta szomorú történetét.

— Éhen hal, — mondá sirva.

— Egyél — szólt a gróf a kis fiuhoz, midőn parancsára a szolgáló kenyeret s gyümölcsöt hozott.

A fiu azonban, vagy azért, mert kimerültsége miatt egy lépést sem tehetett, vagy azért, mert az előkelő család bátortalanná tette, nem mozdult helyéről.

— Miért nem eszik, — kérdé Laurencia aggodva.

A gróf kivevé neje kezéből a tányért, s gyermekének adva, mondá:

— Leányom fogd csak, Isten előtt a szegénység magasabban áll a gazdagságnál.

— Hogy hínak, — kérdé Laurencia?

— Lazarillo, — viszonzá a fiu.

— Még ma, ugy-e nem ettél?

— Tepnap óta, sennora.

— Tegnap óta! kiáltott fel a grófileány csodálkozva. Hát te nem szoktál mindennap enni?

Lazarillo mosolygott; de a mosoly szivrepesztő volt.

Miután egy darabka kenyeret és pár szem cseresznyét evett, azt mondta — jóllakott. De a kis lányka oly kedvesen nógatta, hogy nemsokára mint varázsütésre eltűnt a tányér tartalma.

Vidáman és folbátoritva beszélte most el történetét.

Salamanka egyik külvárosában született. Anyja, ki atyja halála után a legnagyobb szegénységben élt, néhány maravedivel*) s anyai áldásával utnak eresztette a nagy világba. Egy pár maravedivel nem lehet messze menni, de egy vándorbarát megrövidítette utját.

Azt mondta neki:

— Minek neked, jámbor, ennyi pénz, mely megélhetésedre egy pár napig sok, vagyonszerzésre pedig kevés. Nézd csak, megtanítlak én (pénzért természetesen) a hárfa pöngetésre s egy-néhány énekre. Ha városba érsz, zöngesd hárfádat a nagy urak ablakai alatt, s hullani fog rád a sok arany és ezüst.

Utolsó maravediját is kiadván Lazarillo, hasztalan pengeté hárfáját nemes Toledo utcáin, egy obulus sem hullott markába és elhagyatottságában valószínűleg éhen halt volna, ha a kastély ablakáról csillámló fény e vendégszerető házba nem vezet.

Midőn jóllakott, megköszönte a vendégszerető család jószívűségét, s menni akart. Laurencia azonban sirva fakadt, összekulcsolván kezeit, esdeklőleg tekintett fel atyjára.

— Ne ereszd el atyám, tartsd itt nálunk:

A gróf mosolygott s helybenhagyólag intett fejével.

— Maradj hát itt Lazarillo, légy Laurencia apródja.

A leányka sirt, nevetett örömeiben, s összevissza csókolta atyját anyját, de csakhamar ismét Lazarillohoz fordult.

— Ül le most Lazarillo s pihend ki magad.

Hanem Lazarillo, mintha a vendégszeretet iránti haláját akarta volna az által tanusítani, nyakába veté hárfáját s oly bájosan pengeté a hurokat, oly szépen s meghatóan énekelt, hogy a kis lánykának könyek peregtek le kis arczán. A grófnő meghatottan nézett a kis dalnokra s épen férjének véleményét akarván kérdezni, hozzáfordult; de megdöbbenve állt meg, midőn a gróf komor arczára esett pillantása.

— Mi lelt téged drága uram, miért szomorodik?

A gróf szomoruan pillantott nejére, de nem felelt semmit.

A következőkből látni fogjuk, mi okozta a gróf mély szomorúságát, melyet a grófné csókjai sem tudtak elűzni.

IV. Henrik, Kasztília királya, első nejétől elvál-

*) Spanyol aprópénz.

ván, a portugalli infansnőt vette nőül, ki 1442-ben Johanna nevű leánnyal ajándékozta meg őt.

A közvélemény a gyermek születését az anya hűtlenségével gyanusította, s e megbélyegzett születés okozta mindazon polgárháborukat, melyeknek véres gyümölcseit aratta néhány évvel később Ferdinánd király s a katolikus Izabella királyné.

Hét évvel e történet kezdete előtt Henrik király az ország nemesei közt oly férfit keresett, ki személyes vitézsége és királyához való tántorithatlan hűsége által méltó legyen Johanna leányának kezére.

Az új világ még nem volt fölfedezve, az arany ritka volt, a szükség pedig mindennap növekedett, s a meg nem szűnő háboruk utolsó fillérig kiürítették a királyi kincstárt, mely most kénytelen volt az ország minden oldaláról, mesés kamatok mellett kölcsönöket venni föl.

A király egyik leggazdagabb s legvitézebb párthive tagadhatlanul beszélyünk hőse, Alacros gróf vala. Egész vagyonát feláldozta, s arany evőkészleteit, neje gyémántjait zálogba tévé, hogy királyát sereggel gyámolthassa.

Az olmedoi csata előestéjén, az 1467-dik év közepe felé a király magához hivatván a gróft, így szólt hozzá:

— Nemes gróf, te vagy királyságom legbátrabb embere s királyod leghivebb alattvalója. Azért hivattalak, hogy őszinte hálámat fejezhessem ki neked, s megszorithassam kezedet, mint igaz barátomét.

A gróf ezen szavaktól egészen elérzékenyült s megzavarodott, mert azt vélte, hogy nem tett még királyának oly dicséretreméltó szolgálásokat.

— Veled mint a legbátrabb spanyollal, közölni akarom reményeimet s aggályaimat.

A gróf meghajolt és megköszöné királyának bizalmát.

— Nős vagy ugy-e, nemes gróf? — folytatá a király.

— Igen, királyom.

— A grófnét Spanyolhon egyik legszebb hölgyének mondják.

— Azt nem tudom, de hogy királyom leghivebb alattvalója, arról meg vagyok győződve.

— Szereted nődet?

— Isten s királyom után jobban szeretem életemnél.

— Olyannyira szereted, — folytatá a király habozva, — hogy semmi áron sem akarnál elválni tőle?

— Semmi áron, — vala a gróf válasza.

— Királyodért sem, gróf? — kérdé Henrik szigoruan, — még Istenedért sem?

A gróf némán hajtá le fejét.

— Nem felelsz? — szólt a király hevesen, két lépésnyire hátrálva.

— Királyom, — viszonzá a gróf nemes büszkeséggel fölemelkedve, — ha királyom java, ha Isten iránti mély tiszteletem ily nagy áldozatot

követelne tőlem, beleegyezném az elválásba, bármennyire szeretem is nőmet.

— Jól van nemes gróf, — mondá a király halkan. — Két szóval meg akarom neked magyarázni e lépés szükségességét. A kincstár üres, az állam kimerítette legutólsó forrásait! Éhség viszorog küszöbünk előtt; a katona szenved, panasz kodik, sőt fenhargon is nyilvánítja elégedetlenségét. Tegnap kétszáz ember szökött eltáboromól. Ma más kétszáz követni fogja. Két hónap mulva dicsőséges seregünkben tán egy emberem sem marad. E válságos időben egy zsidóra akadtam, a ki hitrokoni segítségével meg akarja menteni az országot.

— Hogyan királyom, — kérdé a gróf, kit házájának nyomora mélyen megindított.

— Rebolledo Salamon, ez a zsidó neve, annak, ki vöm lesz, jegyajándéku háromszázezer darab aranyat akar adni.

A gróf érteni kezdé a király szándékát s legbensőbb mélyéig reszketett.

A király folytatá:

— Háromszázezer arannyal Kasztília számára örökre biztosítom a békét, mert mily erőt fognak kifejteni a jól tartott katonák, ha éhezve oly vitéztettek követek el! Bármily nagy is amaz áldozat, melyet tőled követelek, mégis föltétlen beleegyezésedre számolok. A veszélyben forgó ország nevében Johanna leányom kezét ajánlom neked.

Noha a gróf előre látta a csapást, e szavak mégis bámulást s rémületet gerjesztettek benne. — Nem talált szavakat feleletre. Megsemmisítve, le-sujtva, majdnem öntudatlanul süté le szemeit.

A király megfogta a kinzott kezét, s barátságosan megszorítván, szólt:

— Fel tudom fogni az áldozat nagyságát, melyet az ország jólléte követel tőled, de hálám s királyi kegyem határtalan leend irányodban.

A gróf esdeklőleg tekintett királyára.

— Nincsen más eszköz, — mondá, — melylyel biztosíthatnók a békét?

— Én nem tudok egyet sem, — viszonzá a király szárazon s hirtelen elereszté a gróf kezét.

— Nem létezik más nálamnál érdemesebb nemes, ki e királyi kegyre méltó? — kérdé ismét a gróf, észre nem véve a király boszankodását.

— Ha tudnék egyet, — felelt a király, — akkor nem tettem volna ki magamat azon gyalázatnak, hogy általad félreismertessem.

— Bocsánat felség, — szólt a grófalázatosan, — de nekem már többször volt dolgom Rebolledoval, s bármily kemény szívü is különben, mégis úgy hiszem, kész lesz kölcsönbe adni nekem a kívánt összeget.

A király hevesen ment az ajtóhoz, s a küszöbnél parancsolá a szolgának:

— Küldjétek hozzám Rebolledot!

Néhány perc mulva magas férfi-alak jelent meg, kinek arcza különös vegyületét képezte az ifjuság- s öreg kornak. — Homloka s szemei fiatal

emberre mutattak s ajkai pirosok valának, de feje kopasz volt.

— Zsidó, — mondá a király, — mondd el ajánlatodat a nemes grófnak.

A jövevény hiven engedelmeskedett.

— Királyom, — mondá a gróf — Isten előtt kötelezem magamat arra, hogy Fölséged leányát nőül veszem, ha azon időig, melyet uram s királyom fog meghatározni, Rebolledo háromszázezer aranya nem lesz födőzve.

— Elfogadod a gróf ajánlatát? — kérdé a király Rebolledohoz fordulva.

— Elfogadom, — felelt emez.

— Hány évre akarod kölcsönözni a kívánt összeget?

— Hét évre, — válaszolt a zsidó, néhány percnyi gondolkodás után.

— Elfogadod a határidőt? — kérdé a király a gróftól.

— Elveszem leányodat, — viszonzá a gróf, — ha Rebolledo 7 évre, ugyanezen napon, ugyanezen órában nem lesz kifizetve.

II.

A hét év letelt, letelt a nap és az óra, melyet a király kitűzött, midőn Lazarillo dalának utolsó szava elhangzott.

A gróf el akart távozni a szobából, midőn a szolgák egy ősz embert jelentettek be; kit a király küldött. A gróf összeresztett s nejét szobájába küldvén, meghagyta, hogy küldjék be az embert.

Egy magas, szikár, hosszú barna ruhába öltözött férfi lépett a terembe. Rebolledo volt.

— A hét év elmúlt, — mondá a zsidó, s követelem a háromszázezer aranyat, melyeket méltóságod nevében a királynak kölcsönöztem.

— Jól tudod Salamon, — viszonzá a gróf, — hogy nálad s hittársaidnál elzalogosítottam jószágaimat s ékszeremeit. Hol vegyek most ily nagy összeget? —

— Váltsd be ígéretedet, — felelt Rebolledo tompán.

— Megörültél ember! — mondá a gróf komor hanggal. — Megfojtsam nőmet?

— A király parancsa, hogy vagy meghaljon a grófné, vagy nekem add át tüz gyanánt, míg le nem fizeted az adósságot.

— Azt mondom, megörültél! — ismétlé a gróf fenyegetőleg. Hát neked nincs szived s érzelmed? Nem szerettél soha nőt? Nem volt soha szerető gyermeked?

De nem, e férfinem volt örült, e férfinak ép úgy volt szive és érzelme mint a grófnak. Az ő nejét, s az ő gyermekeit is elrabolták a király katonái s saját szemei előtt szúrták le háza küszöbén. Érezipaizsként vette körül a búbanat szívét; a gróf kétségbeesése nem tudta megindítani. Az ország minden anyja kiönthette volna könyeit, e könyvek ép oly kevéssé hagytak volna nyomot a férfinem szivén, mint az eső a sziklán. Hidegen hall!

gatta végig a gróf panaszait, s minden felelete csak az volt:

— Fizess, vagy öld meg nődet s gyermekedet.

— Nemde Salamon, egy évet engedsz még, — szólt a gróf esdeklőleg.

— Nem, — szólt a zsidó röviden.

— Jól van, hát csak egy félévet, ugy-e annyit engedsz még, jó Salamon?

— Nem!

— Csak három hónapot, — rimázkodott a gróf szivrepesztő hangon, — csak három hónapot, hiszen az gyorsan elmulik!

— Nem! — ismétlé Rebolledo.

— Csak tizennégy napot, ne többet, csak 14 napot!

— Nem, nem! — viszonzá tompán a zsidó. Egy napot, egy órát sem.

A zsidó mint az érzéketlenség megtestesítése állt a kinzott előtt. A legfeketébb gondolatok szálltak a grófra, s legkétségbeesettebb tervek vettek rajta erőt.

— S ha megöllek, — kiáltott néhány percnyi szünet mulva.

Rebolledo csendesen hátrált, s az ajtót kinyitva fegyvereket eresztett be.

A csapat vezére udvariasan köszöntvén a grófot, Salamonhoz fordulva kérdé, hogy a fizetés megtörtént-e. Ez nemmel válaszolt.

— Igaz-e, hogy méltóságod megtagadta a fizetést?

— Igaz, — viszonzá a gróf.

— Alcaldo, teljesítsd kötelességedet!

— A király nevében szólítlak fel Alacros gróf, — szólt ez alázatosan, — fizess meg Rebolledonak a tartozást, vagy add át neki nődet s gyermekedet. A király megparancsolta nekem, hogy ellenkezés esetére fogjunk el téged is.

Megsemmisülve rogyott le a gróf egy támlás székre.

— Soha! — mondá szilárdan.

— A király nevében, — szólt most a csapatvezér, — Alacros gróf add át kardodat!

— Itt van, vigyétek, — viszonzá büszkén a gróf, de néhány percnyi szünet mulva ismét markolatára tevő karját.

— Hagyjátok meg kardomat, hiszen oly híven küzdtem vele királyomért, hagyjátok itt egyetlen, kedves kardomat. Vezessétek el nőmet!

— A vezér a grófné ajtaja felé fordult. De azon pillanatban, midőn át akarta lépni a küszöböt, kétségbeesetten rohant oda a gróf.

— Néhány percig várjatok még! — kiáltott föl s bement neje szobájába.

A jelenlevők a vezér jelére visszavonultak.

E pillanatban a grófné halásápadtan lépett a terembe.

— Tudok mindent, hallottam, a mit beszéltek. Vezér, követni foglak, csak néhány percze hagyj egyedül fejemmel!

A vezér kiment embereivel, s a grófné zokogva ölelte át férjét.

— Kezedből édes a halál, szeretett férjem.

A gróf lángoló csókokat nyomott neje homlokára, s keservesen sirt.

— Ölelj meg utoljára, — mondá a grófné, — s döföd keblembé a tört, hiszen örömmel halok meg értted.

— Legyen hát, veled együtt akarok meghalni.

— S gyermekünk?!

A férj leereszté e tört s dühösen rántotta fel az ajtót.

— Vezessétek el barbarok, — mondá elfúlt hangon, s eltakará arcát, hogy ne kelljen látnia az irtózatot jelenetet.

Alig ejté ki e szavakat, midőn bejött Laurencia Lazarilloval.

— Nézd anyám, mily szép apródom van.

— Ez leányod? — kérdé a katonák vezére a gróftól.

— Igen, — felelt emez Laurencziát átkarolva, mintha félt volna, hogy elragadják.

— El kell őt vezetnünk, — szólt a vezér, s két katonának intett, kik azonnal fölvettek a gyermeket.

— Gyermekem, édes gyermekem, — rimázkodott a grófné s a gróf kivonta kardját. Hanem őt fegyveres rögtön ártalmatlanná tevő.

S elvezeték az anyát s gyermeket. Őt perczel ezután kettős jajkiáltás hallatszott, kettős nyögés, mely keserves viszhangra talált a gróf keblében.

— Nem parancsolsz semmit uram? — kérdé Lazarillo, szánakozólag pillantva a grófra.

— De igen, vedd e szövétneket, menj a grófné szobájába, s gyujtsd meg az ágy függőnyeit.

Lazarillo úgy tett a mint ura parancsolta. A gróf pedig egy másik fáklyával a terem négy szögletét gyujtotta meg.

Sápadtan tért vissza Lazarillo.

— A vár ég, uram, mondá minden tagjában remegve.

— Jól van gyermekem, — szólt a gróf, fáradtságodért im vedd ez aranyat, menj ismét az országutra, én nem tehetek értted semmit. Várom ég, szegényebb vagyok a koldusnál.

Lazarillo megcsókolta a gróf kezét.

— Még megvan kardom, — mondá büszkén fölemelkedve a gróf, — ezután boszúm vezesse ezt! — szólt és szintén elhagyá a várat.

A vár már régóta romban hever, egy kő sem áll többé épen a másik kövön, de a spanyolok még most is éneklik gróf Alacros szomorú történetét.

A spanyol nép jellemzése.

A spanyolországi legujabb politikai események közbeszéd tárgyaivá tevők a vezető személyiségeket úgy, mint a népet, azért nem lesz érdektelen — a politikát mellőzve — meghallgatnunk egy angol utazónak a spanyol népről mondott itéletét.

A hűségnek és bizalomnak — mondja ő — semmi nyomát nem találhatni Spanyolországban. A királynőtől és kabinetjétől kezdve az utolsó koldusig ugyanazon közöny uralkodik az elvállalt kötelezettségek iránt. Akár a miniszteri ígéretek utcák, hidak, csatornák, iskolák, kórházak építése iránt, akár valamely vendéglős hirdetése jó szállást, étkek- és italokat illetőleg, — ez mind csak üres szó. A spanyol szótartásra különösen ráillik a „manana“, mit minden pillanatban hallani. A „holnap“ soha sem jő meg.

Másik jellemvonás a vendégszeretetlenség. Más nemzetekkel összehasonlítva, a spanyolok ritkán látogatják meg egymást, és csupán tertuliákat, vagyis esti összejöveteleket tartanak, melyek alkalmával csak egy pohár víz és pár darabka cukor tétetik az asztalra; — ha még jég is van, a vendégség már fényes. Természetesen akadnak kivételek. Az ó-szabású földbirtokos vagy bérlő, kinek aransárga narancsait csodálad, tán így szól hozzád: „Nagyságod megörvendeztetné szívemet, ha a legérettebb és legédesebb gyümölcsöket kiválogatná, és a mit el nem fogyaszt, azt hazavinné.“ Ez azonban a ritkaságok közé tartozik, s csaknem egyedül Andalusiában, e vendégszerető spanyol tartományban fordul elő.

A vendégszeretetnek e hiánya fölötté káros, mert gátolja az eszmecserét, s a bizalmatlanság is, melylyel egyik spanyol a másik iránt viseltetik, innen ered.

A spanyol pór mértékletes és szorgalmas, — de szeretetében és gyűlöletében nem ismer határt, gyakran valóban kegyetlen; e sajátságos vonás minden osztálynál észlelhető.

A nevelés-ügy el van hanyagolva; a mostani iskolák semmit nem érnek. Magukban a papnöveldekben alig értik a latin breviariumot, s az orvosok közt is nem kevesen vannak, a kik teljesen ismeretlenek a latin nyelvvel. A nagy könyvtárakban ritkán találni oly könyvtárnokot, a ki a felügyelete alatt levő könyvekkel mélyebb s ne csak felületes ismeretségben állana.

A rendőr-, posta- és vasuthivatalnokok, valamint a kocsmárosok rendkívül gorombák, — pedig az ezen osztálybeli emberekkel itt az utasnak igen sok dolga van. Az idegennek nem könnyű dolog leveléhez juthatni. Ha ez nagy pecséttel van ellátva: so-

káig elhever, gyakran föl is bontatják s aztán zöld viaszszal újra lepecsételtetik. Ha a levél kis pecsétje nem ad okot gyanura, hogy tartalma veszélyes lehet az államra, — sokáig kell a postán álldogálni, míg az illető hivatalnok méltóztatik azt végre kézbesíteni. Ha a címzés kissé el van hibázva, s nem egyezik meg az utlevélben foglalt névvel, — a levél ki nem adatik.

Azonban levél nélkül csak meg lehet élni, de pénz nélkül nem. Midőn egyszer Valencia egyik legelső bankházában két óra hosszáig várnom kelle, volt alkalmam tapasztalni, hogy az ily várakozás ha nem is kellemes, mégis szükséges. „Qué gente son estas?“ (van itt valaki?) kérdé a szeretetreméltó bankár, s még egy ideig késedelmeskedék, mielőtt pénzemet átadta.

Egy szóval: a ki utazni akar, ne válasza Spanyolországot!

Könyvszemle.

✱ **A magyar nyelv teljes szótára**, melyben az egyes szavak különböző értelmeinek körülírás általi szabatos meghatározásán kívül különös figyelem van fordítva azoknak szójárásos, közmondási, irodalmi stb. használatára, valamint a szaktudományi és iparbeli műszókra is. Szerkeszti Ballagi Mór. Kiadja Heckenast Gusztáv. — E szótár ügyében a kiadó következő tájékoztató sorokat intézte a nagy közönséghez: „Ezen teljes nagy magyar szótár kiadását magamra vállalván, nem mulaszthatom el, hogy e vállalat nagy jelentőségét pár szóval föl ne említsem. Míg egy részről jeles szótárirónk dr. Ballagi a magyar nyelv egész gazdag szókincsét, mint 25-évi tanulmányainak eredményét e műben a nagy közönség elé bocsátja, addig másrészt a kiadó is azon volt, hogy ezen saját anyanyelvünkre nézve megbecsülhetetlen mű oly alakban jelenjék meg, mely annak általános elterjedését lehetővé tegye. A mit a tudóstársaság nagy szótára tulbőség és magas ár mellett el nem érhet, t. i. a a nemzet minden rétegébe való általános elterjedést: azt mi e következő okokból reméljük ezen általunk kiadott vállalat által elérhetni. 1) Ballagi nagy szótára szógazdagságra s a szók értelmezésére nézve az akademiát jóval felülhaladja, míg ellenben belőle csak az etymologiai magyarázat, melynek tulajdonképen gyakorlati haszna nincs, maradt el. — 2) Nagyon czélszerű nyomdai kiállítás következtében nyelvünk egész szókincse e munkában oly szűk térre van összeszorítva, hogy e mű nem haladja meg az akadémia szótárának egy negyedét. — 3) Hogy lehetővé tegyük, miszerint ezen minden magyar emberre, ki anyanyelvét pontosan ismerni, élőszó-

val és írásban helyesen használni akarja, nagy fontossággal bíró és nélkülözhetlen munka általánosan, még a legszegényebb tanulók közt is elterjedjen, a könyvet 6 nagy 8-adrét ives füzetekben adja ki, melyek, habár 192 széles hasábot tartalmaznak, 50 kr-ért megkaphatók. Ezáltal annyira megkönnyítjük a munka megvételét, hogy a vevők a nélkül, hogy erszényöket megéröltetnék, lassankint ezen egész becses mű birtokába juthatnak. — A kiadó az egész ország művelt közönségét Ballagi teljes nagy magyar szótárának megjelenésére figyelmeztetvén, különös kérelemmel fordul minden hivatalhoz, intézethez, magasabb iskolákhoz, hogy e műnek terjesztésében közreműködni sziveskedjenek. — E munka körülbelül 12 hatives füzetben — egy ivre 16 oldalt, egy oldalra két széles hasábot számítva — tömött, de könnyen olvasható nyomtatásban hat hétről hat hétre jelenik meg. Egy füzet ára 50 kr. Tíz példányra való megrendelések, melyek a kiadóhivatalhoz (egyetem-utca 4-ik sz.) intézhetnek, egy tiszteletpéldányt nyerne, s ily többszámú példányok a megrendelőhöz bérmentve fognak elküldetni. — E szótárból megjelent már az 1., 2., 3. füzet.

♣ **Női bűn**, Diezmann Ágostól. (Jena, Costenoblenél.) E regény előnye a női jellemnek finom és helyes felfogásában áll. Erős kézzel ecsetelvek benne a mai női élet főirányzatainak képviselői, az előkelő hölgy, kinek szívét a fény, melyre törekedék s melyet elért, elfásítja, — az emancipált művésznő, — a modern műveltség szellemét erkölcsének ártalma nélkül követő nő, — végre a jó, házias leány. Mindezen hölgyek élesen tűnnek ki a festvény keretéből, míg a férfiak csak elmosódott körvonalakkal vannak vázolva. E regény iránya — úgy hisszük — kimutatni, miképen keletkezik a történelmileg elmúltból és a jelenben létesülőből egy új társadalom.

♣ **A házassággyártók** Winterfeld A-tól. (Lipce, Günther C. J.-nél) Jelen regényt a legjobbnak tartjuk mindazok közt, a miket szerző valaha írt; a könyv mindvégig sikerült komikai színezetű. Egy házasság-gyártó nő, kinek főszenvedélye a férfiakat és nőket egymáshoz kötni akár összeillenek, akár nem, idézi elő a legtöbb bonyodalmat, melyeknek természetesen nélküle kell megoldatniok, mert ő épen úgy tesz mint a regényíró, a ki nem törődik hősével és hősnőjével, ha menyegzőjökre az oltár viaszgyertyáit már meggyújtotta. A házasság indokai oly szerencsésen vannak eltalálva, hogy szinte minden nagyobb város társadalmi képét látjuk magunk előtt. Egy szóval, ha „A házassággyártók“-nak vannak is hibái, mégis megérdemli, hogy a kiválóbb komikai regények közé soroztassék.

♣ **A boldogság titka**. See Gusztávtól. (Berlin, Janke Ottónál.) E regény jobban sikerülendett, ha négy kötet helyett kettőbe szorították össze, mert a hosszadalmasság sokat levon e mű becséből, mely egyébiránt lélektani jellemfestésekben, érdekessítő bonyodalmakban nem szenved hiányt.

♣ **Klausberg Amália** most megjelent regénye: „Still und bewegt“ (Jena, Manze Frigyesnél) a hölgyeknek inkább mint a férfiaknak, s fiatal leányoknak inkább fog tetszeni mint a férjes-nőknek, azaz: eszményi jellemeket fest, a szívnek nagyobb jogokat enged, mint a minővel a kietlen valóságban bír, irálya nemes, s lemondással végződik.

♣ **Mémoires sur la Chevalière d'Eon**, pár Frédérique Gaillardet (Paris, Dentu). E könyv története nevezetesebb mint tartalma. Évek előtt Gaillardet ur Dumas Sándorral egy melodramát („A neslesi torony“) írt s munkájánál azon eszmére jutott, hogy d'Eon lovag, a ki először tanuló, azután dragonyostiszt s végre ismét hölgy vala, háladatos anyagul szolgálna egy regényhez. Az eszme megvalósult, de a mű nem regénynek, hanem „emlékiratok“-nak lón elkeresztelve, s mint teljesen hiteles adatott ki. A francziák rá hagyták magukat szedetni, — a németek nemkevésbé: Braunschweigban jd. Meyernél e könyvnek fordítása is megjelent. Évek multak el, midőn egy irodalmi kalóz, névszerint Jourdan, a lovag emlékiratait egy antiquárius-bolt szögletében fölfedezte és fölhasználta. Gaillardet nemsokára azt tapasztalá, hogy az ő hamisítása irodalmi tolvajlás tárgyává lón, s a törvényszékhez fordult. Jourdan most kinyilatkoztatá, hogy nem ő a szerző, ő csupán szivességéből kölcsönzé oda nevé, egy barátjának, s e barátjáról oly érzékeny történetet adott elő, hogy Gaillardet engedett, és vádját visszavonta. E nemes tettet aztán saját vétkének megbánása követé. Érzé, hogy hamisítását be kell vallania, s így ír meg ezen valódi emlékiratokat. Azonban ezek valóban az igazságot tartalmazzák? Nyíltan megvallva, alig hisszük s az egész elbeszélést csak reclamnak tekintjük, melynek czélja: a különben nem nagy keletnek örvendő könyvet érdekes történettel kapcsolni egybe, hogy így kapcsolásá váljék. Ezért foglalkoztunk mi csak e történettel, nem pedig a könyvvel magával.

Színház és művészet.

♣ Nemzeti színház. Ő Felsége e hó 17-én meglátogatá színházunkat, mely ez alkalommal fényesen ki vala világítva. Előadatott: „Ilka és a huszár-toborzó“ című eredeti dalmű. A közönség, mely a színházat minden zugában megtölté, Ő Felségét a legnagyobb lelkesedéssel üdvözölte. — Human Olga k. a. e hó 9-én lépett fel másodszer az „Álarcos bál“-ban az apród szerepében, s kedves énekével ujjalag osztatlan tetszést aratott. Hallottuk, hogy a k. a. szerződteni fog színházunkhoz. — Még két előadást kell kiemelnünk: a „Lohengrin“ és „A zsidónő“ operák előadatását (12. és 16-án), melyek kiválóbb figyelmet érdemelnek, — míg a műsorozat többi darabjai némi egyhanguságban szenvedtek, a meny nyiben vigjáték vigjáték után következett, még pedig a régiebbekből. Ezek közt legtöbb tetszéssel találkozott a „Fön az ernyő nincsen kas“ című is-

mert vigjáték, mely ma is oly hatással adatik, mint mikor először került színre. — Tragoediát vagy drámát ez időközben (20-áig) sem láttunk; a 18-án előadott „Mátyás király lesz“ inkább történeti korrajz, mint dráma.

↗ Uj dráma. A nemzeti színház drámabíró bizottsága a „Halottak emléke“ című 3 felvonásos drámát előadásra ajánlotta.

↗ Carináról. Operánkat nagy veszteség fenyegeti; azon hír szárnyal ugyanis, hogy Carina Anna k. a. jeles drámai énekesnőnk Bécsbe fog szerződöttni.

↗ Régiségkiállítás. A képzőművészeti társulat gazdag régiségkiállítást nyitott meg. A tárgyak értékét 200,000 ftra becsülik.

↗ Történeti hangverseny. Mátray Gábor több, a XV. és XVI-ik századból eredő magyar zeneművet fődözött fel; indítványára nagy történeti hangverseny fog rendeztetni e hó utolsó napján, a fővárosi zenede javára.

↗ A nemzeti dalkör vezetését Zimay László közkedvességű zeneszerzőnk vette át.

↗ Jótékonycélu hangverseny. A kegyesrendiek főgymnasiumában működő segélyegylet javára e hó 20-án hangverseny tartatott a redoutuban.

↗ A Petőfi-szobor javára rendezendő nagy hangverseny e hó 25-re van kitűzve. Részt vesznek benne a többi közt Jókainé, Carina A., Kocsis Irma, Szerdahelyi K., az egyetemi dalegylet.

↗ Molnár György Szegeden vendégszerpel.

↗ Grün Jakab hegedűművész hazánkba e hó 17-én Aradon hallatta szép játékát.

↗ Stéger Ferencz turini diadalai után most a milánói Scala-színházban énekel nagy tetzés közt.

↗ Verdi „Don Carlos“át nagy hatással adták elő Párisban. Ugy halljuk, hogy e dalmű nálunk is színre fog kerülni.

↗ Egy kitűnő hegedűművész. Fővárosunkat egy kitűnő hegedűművész, Sívori Camill fogja meglátogatni. Ő még Paganini tanítványai közül való, s mondják, hogy technikája szinte felülmulhatatlan.

↗ Rossini a párisi világkiállítás megnyitási ünnepélyére egy himnust szerzett katonai zenekarra.

↗ Ullman társasága, a hirneves Pattival, Franciaországba visszatért, hol tizenöt városban ad hangversenyeket.

↗ A new-yorki festészek kérvénye. A new-yorki festészek az éjszakamerikai kongressushez kérvényt nyújtottak be, melyben azt kéri, hogy minden, az Egyesült-Államokba külföldről érkező festmény 100 dollárnyi vám alá vettessék. — Szomorú jelenség, ha csak így remélik az amerikai művészetet felvirágoztatni.

† Cornelius Péter, a nagynevű festő, e hó 6-án elhunyt. Özvegyéhez a porosz király részvétiratot intézett.

Levelezés.

— Putnok, márcz. 12., 1867. — T. Szerkesztőség! Multkori levelemben megígértem, hogy időnkint elmondandó a „Divatvilág“ szép olvasónőinek, mint meg Putnokon az élet. Bizonyosan azt várják tehát szép olvasónőim, hogy társaséleti mozzanatainkról irjak, megemlítem tehát azokat sorban, a mint következnek.

Putnoknak, mint minden városnak, megvannak szépei, és nem mondom rutjai, de nem-szépei is; szépei azok, kik nemesek nekem, hanem minden finom izlésűnek tetszenek; nem-szépei pedig azok, kik nem szeretik, ha az ember borsot tör orruk alá, mitől egy kis finomságot, izlést nyerhetnének...

Nőtlen ember levén, a házasság életnek sem rettenetes boldogságáról, sem édes boldogtalanságáról(?) nem vitatkozom, — ösmerik ezt eléggé azok, kiket hymen rózsalánca összefűzött, — csupán vitatom a nőtelen életnek non plus ultráját, ha az ember egészséges, és netovábbját, ha olykor beteg.

A farsangot e hó 3-án zártuk be a róm. kath. és hely. h. dalárdák tagjai által rendezett táncvigalommal, mely e farsangi idény alatt tartott négy vigalom között a legszebb, legsikerültebb s legvigabb volt; kivilágosvirradtig járta az élénk fiatalok kedves nemzeti tánczunkat, a csárdást — Noha e napon a szomszéd Rimaszombat-, Rimaszécs- és Tornallyán is tánczvigalmak tartattak, s a belépőtídj a lehető legesekélyebbre volt szabva, mégis a költségek teljes levonása után 78 o. é. ft. maradt tiszta jövedelmül a dalárdák czéljainak előmozdítására. Vig kedély s kevés kivétellel izletes öltözék tevé kedvessé az összegyűlt szép hölgykoszorut. Különösen kitűntek e tekintetben V. I. és Zs. I. kisasszonyok, mint e vigalom királynői; továbbá M. A., F. E. és F. B. kisasszonyok.

A minisztérium kineveztetésének örömet nálunk is a róm. kath. és hely. templomok tornyain, s néhány magánlakon kitűzött háromszínű zászlók hirdették. Azonban mig alkotmányunk egész teljességében tettelesen életbe nem lép, — népünk öröme teljes soha nem lesz. Nöde azon édes reményvel készülünk a husvétii szent feltámadás ünnepéhez, hogy akkorra édes honunk alkotmánya is egész teljességében tetteleg feltámad — ifjult erővel — 18-éves álmaiból, mit engedne is már a magyarok nagy Istene, mert hisz:

*Megbűnhötte már e nép
A multat s jövendőt.....*

G. A.

Hirharang.

* Ő Felsége e hó 12-én délután érkezett ünnepiesen földiszitett fővárosunkba, hol a népek ezrei által riadó éljenzéssel fogadtatott. Este a testvér főváros ragyogó fényárban uszott, s 8 óra tájban Ő Felsége a kivilágítást megtekinteni méltóztatott. — 14-én fogadá a magyar felelős minisztérium eskületételét; ugyanez nap estéjén a főváros közönsége nagyszerű fáklyásmenettel tisztelgett a budai várpalotában, mely alkalommal az egyesült dalegyletek három karéneket adtak elő, — Kölcsey „hymnus“át, egy népdalt s a „szózat“-ot. — Ez nagyszerű jelenet vala, midőn a beláthatlan tömeg, a nemzeti imádság elzengése után, a pár-ezernyi fáklya lobogó világánál, egetverő lelkesedéssel élteté a „legelső magyar embert“ — a királyt!

* Erzsébet királynénk ő Felsége gyen-

gélkedése miatt ez alkalommal nem kísérhető el felséges férjét; de biztos a remény, hogy a nyárnak egy nagy részét a budai várpalotában fogja tölteni. Hozza mielőbb a szeretet Istene!

† Gyászír. Az egyházat s a hazát nagy veszteség érte. Lonovics József kalocsai érsek nincs többé! A nagy férfiú e hó 13-án hunyt el 75-éves korában. Az apostoli erényekben diszló egyháznagy nagy volt mint tudós, nagy volt mint hazafi, ki az igaz ügyért törhetlen lélekkel viselé a szenvedések, az üldöztetések keserű éveit. — Áldás, örök áldás emlékére!

* (Jótékony-ság.) B. Sina Simon a csallóközi inségesek részére 500 fót küldött Deák Ferencz rendelkezése alá. Ugyancsak a nemes báró a kretaiak javára 30,000 drachmát, veje Ypsylanti herczeg pedig 2000 aranyat küldött. — Az első magyar biztosító társaság újabbán 2500 fót adományozott inségi czélokra.

* (Haynald Lajos) érsek ő excja, e nagytehetségü és népszerű egyháznagyról azon örvendetes hirt hozhatjuk, hogy a hprimás mindent elkövet arra, miszerint a magyar haza és magyar kath. egyház a regeneráció jelen nehéz művében Haynald érsek üdvös szolgálatainak mielőbb örvendhessen.

* (Lónyay Menyhért) pénzügyminiszter a jelenleg még szolgálatban álló fináncz-hivatalnokokból Magyar- és Erdélyországban még ez év folytán 1400 hivatalnokot hivatalától fölmenteni szándékozik.

* (Nyári Pálnak) a ráczkevei vál. kerületből egy küldöttség diszalbumot nyújtott át, mely 3600 aláírást tartalmaz.

* (Koronázási ajándék.) A magyar főnemesi körökben már szóba jött a koronázási ajándék is. Gróf Széchenyi Béla két pánczélos hajót hozott indítványba, melyeknek nevei „Ferencz József“ és „Erzsébet“ lennének. Egy angol kereskedőház ajánlatot tőn, hogy a nevezett pánczélos hajókat hat év alatti részletfizetés mellett kiállítja.

* (Beust báró) nem kísérte Ő Felségét Pestre; ide csak később érkezett. A báró ur e napokban egy kiváló magyar egyéniségnek ezt mondta: „Tudom, hogy tömérdek ellenségem van, de nem félek, mert nem kegyelem, nem is személyes előny, hanem egy eszme védelme alatt állok, s ez — a Magyarországgal való kiegyezés nagy eszméje.“

* (Zágrábból írják:) Kőrös és Verőcze megyék főispányai a hadkiegészítés ügyében kitüntetett maguktartásáért hivatalukból elbocsáttattak. Valamennyi horvát megye királyi biztost kapott. Az Andrássy gróftól Pestre hivottak kész unio-programot vittek magukkal.

* (Lestyán János ur) aradi polgár és vendéglős 38 ft. 7 kr. küldött be a magyar írók segélyegylete pénztárába, mint az általa saját vendéglőjében tartott tánczvizalom tiszta jövedelmé-

nek harmadrészét. Fogadja derék polgártársunk az egylet nevében a választmány köszönetét.

* (Táncsics Mihály) már családja körében élvezi a szabadság örömeit. A sokat szenvedett, világtalan ősz férfiú részére Rupprecht Demidoff urnő 100 fót adományozott, s további segélyezést is ígért.

* (A menekültekről.) A „P. Hirlap“ berlini levelezője írja: „A magyar menekültek „legiója“ — számra nézve még mindig az — mint hallom, összekötötetésbe lépett az olasz s más földön elszórva bolyongó sorsrokonokkal. Nagy gyűlést rendeznek Svájcban főnökeik, eldöntendők: milyen állást foglaljanak el koronázás után, s használják-e az amnestiát, melyre kilátás van. Csodáljuk, hogy a hazai sajtó oly langymelegen viseli magát irányunkban.“

* (Csernátony) Flórenczből ezeket írja: Az alkotmányos önkormányzat helyreállításának ténye által talán elismerve lesz az is, hogy azoknak, kik az 1848-ki törvények védelméért törvénytelen bírák által, törvényellenes ítélet áldozatai lettek, egy vagy más módon, nincs szükségük (kivált ha még élnek) semmi engedelemre, s még kevésbbé bocsánatra, Magyarország szabad levegőjét szívni s elégedetten hunyniok el, ha nemzetüket élni, virulni látják utolsó perceikben. Mit fognak tenni Vukovics, Perczel, Ludvigh, Ujházy, Bethlen, Gergely, Irányi, Éber, Ihász s mások, kik 1849 óta vannak künn, azt nem tudom. Én részemről hazamegyek, mihelyt hallani fogom, hogy Magyarországon a nemzet törvénye uralkodik, bármivé tegye is aztán ezt a nemzeti, alkotmányosan képviselt akarat. Azon esetben a hazamenetelt olyan feleledt jognak fogom tekinteni, melynek gyakorlatához sem utlevél, sem semmiféle bolléta nem kell. Tegnap indult innen vissza hazánkba Telkessy József ezredes. Utlevél nélkül ment. Tisztségese egy magyar ember Komáromból. Ide érkezett Földváry Károly ezredes Bolognából, hol a magyar legió feloszlott. Tegnap kapta meg diplomáját mint a Móricz-rend commendatoreja, elismeréseül erélyes szolgálatáért mint legió-parancsnok.

* (Egy bécsi könyomatú lap) egy állítólag Kossuth Lajostól eredett levélből hoz idézeteket, melyek valóságáért azonban az illető lapra bizzuk a felelősséget. A többi közt, ez állítólag egyik pesti barátjához intézett hosszú levélben a volt kormányzó meggyőződését fejezi ki a fölött, hogy a 48-ki törvényeknek előbb-utóbb diadalmaskodniok kellett vala, de nem föltételezte a bécsi kabinetről, hogy ily gyorsan és eszélyesen fog eljárni. A mi az amnestiát illeti: „ő nem fogadhatja el, neki külföldön kell meghalnia, s idegen földben pihenni ki a száműzés keserű éveit, sokszoros csalódásait s azon szenvedéseket, melyekkel hazája szabadságát s fölvirágzását váltotta meg a sorstól!“ A levél e része egy nagy ember nagyszerű önmegtágadásával van írva s K. szokott szónoki, ragyogó stylusával, Olaszország-, Napoleon-, sőt Beustról is megemlékszik

s többi közt azt állítja, hogy Napoleonnak a szabadság ügye sokat köszön.

* (Uj báró.) Eötvös József, a kir. hétszemélyes tábla ülnöke, törvényes utódaival együtt bárói rangra emeltetett.

* (A párisi világtárlatra) szánt magyarországi tárgyak már utnak indítottak. Magyarország képviseltetésére a kiállítás érdekében alakult orsz. közp. bizottmány Térey Pál (gazdaság), Rózsa Lajos (ipar) és Henszlmann Imre (szépművészet) hazánkfiait küldte ki királyi biztosokul.

* (Honvédek emlékirata.) Hauzer Károly, Horváth János, Tóth József és Szilágyi, volt honvédtisztek, számos aláírással ellátott emlékiratot nyújtottak át Deák Ferencznek azon kéréssel, hogy ezt az országgyűlésnek átadni és hathatós pártfogásával gyámolítani méltóztatnék. Az emlékirat a volt honvédek sorsáróli gondoskodására kéri fel az országgyűlést.

* (Próbamenet.) A pest-losonczy vaspályán Pesttől Hatvanig az első próbamenet már megtartott. Tavaszra az egész pálya valószínűleg megnyitattik.

* (A magyar hivatalos lap.) A „Sürgöny” megszünt; helyét a „Budapesti Közlöny” foglalá el Salamon Ferencz szerkesztése mellett.

* (Gyorsvonatok.) Pest és Bécs közt ápril hó 1-től kezdve a vasuti gyorsvonatok naponkiut fognak közlekedni.

* (Hagyományozás.) Kiss Pál, volt fiu-me-i kormányzó, 3000 fto hagyott a pesti lipótvárosi bazilikára.

* (Curiosum.) Egy pesti lakos ujságok utján hirdeti, hogy neje a f. hó 12-ki kivilágítás alkalmával a tolongásban elveszett.

— **Figyelmeztetés.** Mai számunk az utolsó levén ez évnegyedben, tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kiknek előfizetése ez évnegyeddel lejárt, előfizetéseik megújítására, — valamint mellékelt fölhívásunkat többi t. olvasóinknak is szives pártfogásába ajánljuk.

A szerkesztőség.

Vidéki pósta.

△ (Eger városa) a magyar alkotmány visszaállításáért Ő Felségének hálafelet, a felelős magyar miniszteriumnak és Deák Ferencznek pedig bizalmi nyilatkozatot szavazott meg.

△ (Nagyszombat városában) az inségesek javára sorshuzással tánczvizigalmat rendeztek, mely oly fényesen sikerült, hogy a jövedelem 1786 fto tett. Remélhető azonban, hogy e szép összeg a sorsolásból visszamaradt tárgyak eladása folytán 2000 ftra lesz kiegészíthető.

△ (Marosvásárhelyt) „Székely Közlöny” czim alatt szépirodalmi és vegyes tartalmu lap

jelenik meg ápriltól kezdve. Szerkeszti Székely Ádám. Előfizetési ára egészévre 4 ft.

△ (Aradon) a magyar királynak Budapestre érkezése estéjén fényesen kivilágítottak, az utcákat katonai zenekar járta be, s nagyszerű tüzijáték élénkíté az örömnepélyt.

△ (Déznáról írják:) Kis mezővárosunk összes magyar és román lakói által, a magyar alkotmány visszahelyezése fölötti örömből kivilágítottak, 101 mozsárlövés és zászlók lengése jelenté a nevezetes történelmi tény. Másnap a g. k. egyházban hálaadó istentisztelet tartott, mely alkalomkor a déznai g. k. lelkész ur a népet egy velős beszédben felvilágosításkép figyelmezteté, hogy azon álprófétáknak ne higgyenek, kik őket azzal akarnák ámitani, hogy az 1848-ban megszünt robot, dézsma visszahozatalára valaki törekednek.

△ (Nemeslelkü emberbarát.) Szászvezsözsön (Küküllőmegye) Bedőházy János ottani közbirtokos, miután a községben nincs iskola, saját házában nyitott iskolát, és az ifjuságot önmaga oktatja. Azonkívül a szegényebb gyermekeket maga látja el iskolai szerekkel. Ez aztán a valódi keresztényi felebaráti szeretet és hazafiuság.

△ (Adakozás.) Az ó-paulisi tánczvizigalom alkalmával s aztán Gyorok mezővárosban több lelkes emberbarát könyörödományokat rakott össze az inséggel küzdő moldvai magyar testvérek számára, mely adakozásokból 37 ft. 20 kr. folyt be.

△ (Vasuti munkálatok.) Az alföldi vasut földmunkálatait már megkezdték. Végre az inséggel küzdő munkaképes nép tartós keresetforráshoz jutott.

△ (Inség.) Mácsa-Ujfaluból írják: A mácsai uradalomhoz tartozó ujfalusi telepítvényesek már-már az éhhalállal küzdenek. Szánandó helyzetökben Kornis József szentmártoni plébános ur nyújtott némi segélyt, megkeresvén könyörödományért a magyar gazdasszonyok egyletét. Damjanics János özvegye, mint az egylet elnöke, 60 fto kegyeskedett küldeni segélyül. A kiosztás megtörtént. A skorbut is nagyban terjedvén, szeretett plébános urunk intézkedett, hogy a nélkülözök paszulyt, ecztet, timsót és szükséges orvosi szereket nyerjenek.

△ (Pécskáról írják:) Az itteni inségesek legnagyobb része — daczára a fejlődő tavasznak — nem kaphat mindennapi foglalkozást, hogy kenyeröket megkereshetnék, sem pedig könyörödományok által eléggé nem segittetnek, — mert akármerre tekintünk a nép között, mindenütt szükségét és nyomort látunk; a magánosok nem győzik már a sok éhezöt táplálni. Az itteni szolgabírótság ugyan dicsérendő buzgóságot fejt ki, — aláírási ivek utján az egész kerületben gyűjti a könyörödományokat; még egy tánczvizigalmat is rendezett Pécskán, melynek tiszta jövedelme, mint értesültünk, 160 fton felül volt, — de, daczára mindezeknek, az inség növekszik és nem is

fog mulni: ha csak országos segélyzésben nem részesülünk.

△ (Medgyesen „Borkiviteli társulat“) van alakulóban. Célja: az erdélyi boroknak kifelé piacokat szerezni. E társulat benn Erdélyben nem fogja borait árulni. — A megállapított alapszabályok szerint 50 fős részvények bocsátatnak ki. — A szükséges mennyiségű részvények alájegyzése után az alapszabályok felterjesztetnek felsőbb helyre megerősítés végett. — A bejegyzések oly bőven folynak, hogy a kívánt összeg még a kitűzött határidő előtt tökéletesen födőzve lesz.

△ (Kihágás.) Rumában a szerbek szárandó kihágást követtek el. Midőn az alkotmány visszaállítására feletti örömből Rumában lakó több német polgár fáklyás-zenét rendezett volna, a szerbek ellendemonstrációt terveztek. Nagyszámu proletár borral jól tartatván, a kijelölt helyre összecsofítottatott, hogy a „svábok“ és „magyarok“ örömet zavarnak meg. Esti 8 óra tájban indult meg a menet, melynek felét szerbek, másik felét németek és magyarok képezék. — Szerb és magyar nemzeti lobogót vivén elő, szerb indulók és magyar darabok zenéje mellett haladott. Ugyanekkor a város ellenkező részéről több mint száz főnyi tömeg jött botokkal, késekkel, vasvillákkal stb. fegyverkezve. Már messziről ordítá a szerb tömeg: „félre az utból svábok.“ Ezek kitértek, a szerbek pedig fegyvereikkel fenyegetőzve vonultak keresztül a békés meneten. Midőn látták volna, hogy fenyegetőzéseik sikertelenek lennének, visszafordultak, s a fáklyásmenet némely hátramaradt tagjait verni kezdték. Erre az inspektor házába nyomultak, annak ablakait bevervén. A magyar zászlók és fáklyák erőszakosan ragadtatának ki a hordók kezeiből „ubij svabe! — ubi magjara! — ubi vaske!“ — (Öljétek meg a svábokat, a magyarokat — kutyákat!)-féle dühös szidalmak között verték a védtelenekeket. Az excessus roppant kiterjedést vesz vala, ha a németek is fel lettek volna fegyverkezve. És az ottani hatóság, ugymond a levelező, ezen botrány ellen nem védheti, de nem is akarja védeni az illetőket!

△ (Ló-járvány) ütött ki Pozsony- és Komárommegyében, mely némileg hasonlít az influenzahoz, ettől azonban több kórjel által különbözik.

A nagyvilágból.

‡ (Drezdából írják,) hogy az éjszaknémet parlament jobb oldala azon gondolkozik, hogy a porosz királyt császárrá kikiáltásák.

‡ (Bécs köreiből) elterjedt hír, hogy egy Grácban élő főherceg polgári családból szándékoznék nősülni. Ezen nő Hoffmann kisasszony lenne, ki ezelőtt a gráci szinpadon mint énekesnő szerepelt. Mondják, hogy Hoffmann k. a. mint botzeni grófnő fogna a nemesi osztályba lépni. Tudni akarják, hogy a főherceg már lépéseket is

tőn ezen balkézi házasságra megkivántató engedély megnyeréseért.

‡ (Dumas Sándor leánya,) Pelet Mária asszony, ki közelebb a „halálos ágyánál“ című regényével lépett fel, a jövő télen magyar tárgyú mondát írni s e végből újra Pestre utazni készül.

‡ (Garibaldit Venczében) nagy lelkesedéssel fogadták; a nép, hogy láthassa e sokszor emlegetett kedvenczét, eltaszigálta az előljáróság által oda rendelt rendbiztosokat és nemzetőröket, s gondolája körül tömegesen hullámozott és kiabált, s a zaj csak akkor szűnt meg, midőn a tbk nyugalomra tért. — Garibaldi tiszteletére az olaszok Novello következő verseit kezdik énekelgetni: „Mancano ancora tre fiori alla mia chioma: fior de Trento, di Trieste e Roma!“ (Fejétkemen még három virág hiányzik: Trient, Trieszt és Róma.)

‡ (Amerikai lelkesedés.) Ristori asszony nem rég fényes diadalt aratott. Cincinnatiban ugyanis a nagy művésznőt „Medea“ előadása után tisztelői hat darab — hizott sertéssel lepték meg.

‡ (Lamartine,) a híres francia költő, a műveiből évenként begyűlő szép összegek dacára, folyvást meglehetősen pénzzavarban van jövedelménél még nagyobb adósságai miatt. Franciaország végre belátta, hogy nem elég csak holta után dicsőíteni és jutalmazni a nagy embe-
reket, hanem jó lenne életökben is segíteni rajtuk, ha szükségben vannak. A „France“ most megerősíti azon hirt, mely szerint a francia kormány nemzeti jutalmat akar szavaztatni a kamarákkal a nagy költő részére. Az illető törvényjavaslatot az államminiszter már átküldte az államtanácsához. E javaslat szerint négyszáz ezer frank nemzeti jutalom adatik Lamartinenak. A császár e kezdeményezése — mondja a „France“ — általános rokonszenvvel fog fogadtatni. Lamartine Franciaország irodalmi dicsőségeinek egyike; nem veszendő műveket hagyand hátra az utódoknak. A balszerencse ellen vívott harc fájdalmas látványt nyújt; azon nemzeti kormányhoz, mely elvei és érzelmei minden pártszellemen fölülemelnek, méltó, hogy az ország halájának tartozását lefizesse a lángész emberének, a nagy polgárnak.

‡ (Burns születési helye.) Ama rozzant vályogkunyhó Ayr mellett, a hasonló nevű kelet-skóciai grófságban, hol 1759-ben jan. 25-én a költő Burns Róbert, mint egy szegény földész fia született, most az ayri cipészczéh által, melynek az már régóta sajátja vala, eladásra hirdetik. Remélhető azonban, hogy aláírás útján a nemzet tulajdonának fog nyilvánittatni, mint ezt már hét év előtt a Burns-ünnepély alkalmával indítványozták. A költő szülőhelye, melyet melléképületekkel megnagyobítottak, 60 évig mint közönséges sörház szolgált. A kunyhó tulajdonosai 3000 font sterlinget követelnek a rosz viskóért, mely alig ér 100 fontot. — Szegény Burns egész életében soha sem látott annyi pénzt egy rakáson!

‡ („Lengyelország Európa népei- és kormányaihoz.“) Ily című okmány bocsátotta ki Varsóól, mely föladataul tüzte ki: Európa rokonérzelmét a letiport Lengyelország érdekében fölébreszteni. Hogy a Lengyelországban főnálló muszka uralom hű képét adják, a manifestum közli azon szerencsétlenek számát, kik csak 1863. jan. óta áldozatul estek: kik részint kényszer-munkára, részint gyarmatosításra, vagy pedig csak mint foglyok Szibériába huzeltattak, 18 ezer 682 személy (azok közt 164 nő és 114 pap.) Oroszország éjszaki tájaira belebzeztettek 12 ezer 556-an (köztök 218 nő és 163 pap.) Az Ural vadonaiba huzeltattak 33 ezer 780-an; mint köz-katonák a hadsereg fegyencszázaiba soroztattak 2416 an; egyidőre a fenyítő intézetekbe s arra örökös szibériai száműzésbe küldettek 31 ezer 500-an; vizsgálat alatt a börtönökben meghaltak 620-an; a csatatérekén eláztak (oroszkimutatások szerint) 33,800-an; felakasztattak és föbelövtettek 1,468-an; távol idegen földeken bujdosnak 7,060-an. — Tehát összesen csupán 1863 óta 141,882 egyén. A lengyel véraldozatok e rovatában a konskribáltak és a rendesen a muszka hadseregbe besorozottak, kik a lengyel férfi-né-pesség 2%-át kitezik, nincsenek befoglalva.

‡ (Miksa császár,) mint köztudomásu, Napoleon császárnak értésére adatá, hogy ő, magát Európa előtt vállalatáért igazolandó, azon helyzetbe jöhet, hogy bizonyos leveleket, melyekben a francia császár neki határozott ígéreteket tett, és még egyéb iratokat is, melyeket jó biztosítékoknak tartott, a nyilvánosságnak átadja. Azóta Napoleon azon iratokat visszakérette, és midőnkérése megtagadtatott, minden buzgalommal fürkésztetett utánuk, hogy birtokába kerítse. Annak idején jelentetett, hogy Sarolta császárné Európába hozta magával és jó helyen őrizi. Ujabb időben azon aggály fogható el a császárnét, hogy ez iratok nála vagy az általa választott helyen a francia fürkészés előtt nincsenek eléggé elrejtve. Ő tehát egy titkos küldöttest, kire ezen papirokat bízhatta, azon utasítással küldötte Londonba, hogy sajátkezűleg adja át Viktoria királynőnek. A királyné a titkos levelezést nemrég átvette és azon biztosítást adta, hogy azokat csak Miksa császárnak magának, vagy csak az annak átvételével megbízott teljhatalmazottjának fogja kiadni.

‡ (A francia törvényhozótest) egyik ülésében az elemi oktatás ügye került szőnyegre és ugyanazon ülésben be is fejeztetett. Jules Simon következő javaslatot adott be e tárgyban: „Felsőbb nevelő-intézeteket kell alapítani leányok számára; szaporítani kell a köztanítók és tanítónők számát; minden megyében az elemi oktatás felügyelése a megyei főnök helyett egy gondnokra bizassék. Az egyetemi felvigyázók bizassanak meg annak megtudakolásával, hogy vajjon a gyárakban dolgozó gyermekek munkaideje s a tanórák között létesítve van-e az összhangzat; végre, hogy a tanítás legyen teljesen ingyenes.“

‡ (Hegyomlás.) Bern vidékén egy bazalt-

hegy kétfelé vált s irtóztató robajjal omlott össze; tönkre zuzta az alatta elterülő bükkfaerdőt s 6—7000 köbláb szikladarabjai egész a közelfekvő faluig gördültek, több szegényes viskót összemorzsolva.

‡ (Véres összeütközés.) Nova-Selában (Albánia) a törökök és keresztények közt véres összeütközésre került, melyet a törökök idéztek volna elő. Néhány török ugyanis golyókkal lövöldözött a keresztény temetőbeli keresztekre, a keresztények pedig ezt megboszulandók, leöltek egy sertést, éjjel a török moscheében fölvel lefelé felakasztották, s egy csibukot dugtak szájába. A török hodza (lelkész) másnap a moscheeba lépve, rémülve látta ott a csibukos sertést függni. Erre a törökök négy melasiai keresztényt azonnal leölttek, mire a többi keresztények a törököket megtámadták. A kifejlődött mézszárlásban mintegy 200 török és 30 keresztény öletett meg. A skutariü basa a kezdeményezőket mindkét részről befogatta.

‡ (Török- és Oroszország) művelődési fokozatához némi zsinórmértéket nyujthatnak legközelebbi (1865) növelési statisztikai adataik. Törökországban 25 millió lélek számára van 15,100 iskola, — iskolába jár 600,000 gyermek. Oroszországban 75 millió lakos számára van 20 ezer iskola, iskolába jár 900,000 gyermek.

Egyveleg.

— **Párisi katakombák.** Olvasóink közül a legtöbben már valószínűleg hallottak a halál e nagyszerű birodalmáról, mely mint egy második város terül el a pezsgő világváros alatt.

A párisi katakombák eredetileg kőbányák valának, melyeknek anyaga a város építésére használtatott; a szállítás nehézségei miatt azonban e kőbányáknak egyszersmind az emelendő épületek alapjául kellett szolgálniok, úgy hogy a város legrégibb része ezen kizsákmányolt üregek fölött fekszik. A St. Jacques külváros, a de la Harpe és Tournon utcák követlenül e kőbányák felett nyulnak el, s némely helyeken földalatti czölöpök által védetnek az elsülyedéstől. A katakombákba vezető főbejárás azelőtt a St. Jacques-városrész sorompójánál volt, hol egy függélyes lépcsőzet 360 lábnyi mélységbe vezetett. Ott terül el a látogató szemei előtt a halottak ez óriási városa, mely még ma is mintegy hárommillió emberi lény csontmaradványait tünteti elő. E csontok, melyeket különféle temetőkből gyűjtének össze, gondosan rendezvék s egyenlő halmokban állítvák fel, úgy hogy most nevekkel ellátott utcákat és téreket képeznek. E csontvakásokat messzire nyuló tető iveli, mely az élet zsvajját elválasztja az örökös csendnek emez országától, s melyen keresztül csak bizonyos, nagy fáradsággal készített nyílásokon szivárog egy kis fris levegő. A nyirkos, hosszabb ottmaradásakor könnyen elszédülést okozó lég, s a világítás kimondhatlan nehézsége miatt több baleset történt ez üregekben, melyek következté-

ben a katakombák látogatása most már csak kivételesen engedtetik meg.

Az emberi ravaszság, mely ha anyagi haszonra számíthat, még a halál borzalmaira sincs tekintettel, a régi bejárás elzárását tette szükségesé. Ugyanis egy csempész- és rablóbanda raktárul használta a katakombák sötét zugait, hová az éj oltalma s megvesztegetett örök segédkezése mellett a st.-jacquesi sorompón át hordták gonoszul szerzett portékáikat, melyeket onnan egy orgazda szomszédos házának pinczéjébe szállítanak. E bandát egy czinkostárs föladata következtében felföldözvén, a föld alatt erős falat vontak, mint-egy folytatásul a rajta fekvő sorompónak.

E holt város területe, hová a lejárás most a d'Enfer-útczából nyílik, Páris tizedrészével ér föl s a St. Germain, St. Jacques, St. Marcel városrészek alatt elterjedve, egész a pantheon, a luxembourgi palota s az observatorium alapjai alá nyúlik. Néhány sirkő, melyek az ujabban bezárt temetőkből hozattak ide, a katakombákban különféle helyeken fölállítva, fölírataik által az alatok nyugvók viszontagságos életére emlékeztetnek.

E sötét mélységben egy forrás is csörgedez, melyben aranyhalacska uszkálnak, szegények már megszokták nélkülözni a nyájas napvilágot. Távolabb innen kápolnába lépünk, mely csontvázakból van ékítve.

A katakombák látogatása csak különös kérésre engedtetik meg; a látogatók vezetőket kötelesek magukkal vinni s egymástól nem szabad eltávolozniok, mert habár az utcák és terek saját nevekkel bírnak s a talajon széles fekete vonal jelöli — ariadnefonalként — a kiutat, még sem egészen veszélytelen ez üregek szemlélése.

A fényképészet, mely mai napság már minden világrész nevezetességeit képes elének állítani, e holt várost is sikerült képben mutatja fel, még pedig a villanyfény nagyobb mérvű alkalmazása mellett, mely a halottak e birodalmában megrendítő hatással lehetett a szemlélőkre.

— **A szent collegium.** A mult évben öt bibornok halt meg, s ő szentsége hat ujat nevezett ki. A szent collegium tényleg ötvenkilencz tagból áll; jelenleg tizenegy bibornoki kalap üresedésben van. IX. Pius pápa 20 év alatt 66 bibornokot nevezett ki, s pápasága alatt 65 bibornok halt meg. A jelenlegi bibornokok között a legidősebb Cirillo bibornok, toledói érsek, s a legfiatalabb Billo bibornok.

— **Találó paródia.** A most divó kis női lapokat a londoni „Punch“ találon paródiálja. Egy házaspárt rajzol le; a nő fején van a kis kalap, a férj pedig mellényzsebében keresgél. „El-

vesztettél valamit?“ — kérdezi a hölgy. — „Nem, édes lelkem, — feleli a férj, — hanem kalapot vettem számodra, és nem tudom hová tettem.“

— **Az ausztriai vasutak.** Az osztrák birodalomban a mult év végén összesen 1089.¹⁸ mérföldnyi vasut volt használatban. Azon évben összesen 35.⁵⁶ mérföldnyi vasut adatott át a forgalomnak; készülöben van 188.⁹⁴ mérföldnyi. Engedélyezve, de munkába véve még nincs 185.⁹³ mérföldnyi vasut.

Rejtvény.

Usz Klárától.

21. 22. 12. 15. 16. 6 Falu neve, Pannonhalmától nem messze;
Ha a huszár ilyen, ez nagy ékessége.
16. 8. 5. 22. 7. 14. Pénzedet fogyasztja,
Éltedet föntartja;
Egfelé a lukja,
Fekete a boltja.
18. 8. 15. 2. Általa beszélhetsz,
Fölötte heverhetsz.
Uszni tud természetje,
Van erős emésztője.
10. 2. 4. 18. Ritka ember, ki nem szereti;
Balga, ha magától elveszi.
15. 4. 20. 9. 22. Nem rendeltetése mindig az maradni.
Állapotát jobbnak véli — választatni.
- 1 - 22. Régen él; de néha tetszhalott vala, —
Hála neked Isten! hogy feltámadta.

Az 5-ik számban közölt rejtvény értelme: I. „**Eljen Deák.**“ — II. „**Irma.**“ — Helyesen megfejtették: Palkovich Mili, Usz Klára, Vécsey Irma, Liliom Izabella, Mar-morstein Erzsébet, Grantner Antal, Seregély Hermine, Kovács Lujza, Papp Irma, Dankó-Nyáry Róza, Ullerich Jozéfa, Baták Mariska, Hantoss Fésüs Jusztina, Lelkes Günther Mariska, Koltay Karolina, Vizlendvay Viktória, Jalapkovits Olga, Megó Iza, Szabó Gizela.

A 4-ik sz. rejtvényének megfejtését utólag beküldték: Pajthényi Fanni, Kovács Ida.

Teljes-számú példányokkal jan. hó-tól fogva még szolgálhatunk.

TARTALOM. Nők köre: Általános divattudósítás. *K. Beniczky Irmától.* — A divatkép leírása. — A tojás. *Rusz Károlytól.* — Fölföldözések és találmányok. — A séta. — Konyhaszat. — Pályakérdés *Vörös Esztertől.* — Kertészet. *Máriától.* — A mosásról. *Vörös Esztertől.* — **Olvasó-asztal:** A nők hivatása. A nők szellemi hátramaradásának káros következményei. — Képzelt szerelem. (Románcz.) *Benedek Aladártól.* — Alacros gróf. (Spanyol beszély.) *Virágh Józseftől.* — A spanyol nép jellemzése, — Könyvszemle. — Színház és művészet. — Levelezés. — Hírharang. — Vidéki posta. — A nagyvilágból. — Egy-veleg. — Rejtvény.

Főmunkatárs:
KULIFFAY EDE.

Kiadó-tulajdonos:
HECKENAST GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő:
K. BENICZKY IRMA.

Melléklet: 1) Divatkép. 2) A „Divatvilág.“ 3) a „Vasárnapi Ujság“ s „Politikai Ujdonságok“ előfizetési felhívása.